

MONOGRAFIA
POKONFERENCYJNA

SCIENCE,
RESEARCH, DEVELOPMENT #35

Białystok

27.11.2020 - 30.11.2020

U.D.C. 72+7+7.072+61+082

B.B.C. 94

Z 40

Zbiór artykułów naukowych recenzowanych.

(1) Z 40 Zbiór artykułów naukowych z Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej (on-line) zorganizowanej dla pracowników naukowych uczelni, jednostek naukowo-badawczych oraz badawczych z państw obszaru byłego Związku Radzieckiego oraz byłej Jugosławii.

(30.11.2020) - Warszawa, 2020.

ISBN: 978-83-66401-74-7

Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Adres wydawcy i redakcji: 00-728 Warszawa, ul. S. Kierbedzia, 4 lok.103

e-mail: info@conferenc.pl

Wszelkie prawa autorskie zastrzeżone. Powielanie i kopiowanie materiałów bez zgody autora jest zakazane. Wszelkie prawa do artykułów z konferencji należą do ich autorów.

W artykułach naukowych zachowano oryginalną pisownię.

Wszystkie artykuły naukowe są recenzowane przez dwóch członków Komitetu Naukowego.

Wszelkie prawa, w tym do rozpowszechniania i powielania materiałów opublikowanych w formie elektronicznej w monografii należą Sp. z o.o. «Diamond trading tour».

W przypadku cytowań obowiązkowe jest odniesienie się do monografii.

Publikacja elektroniczna.

«Diamond trading tour» ©

Warszawa 2020

ISBN: 978-83-66401-74-7

Redaktor naukowy:

W. Okulicz-Kozaryn, dr. hab, MBA, Institute of Law, Administration and Economics of Pedagogical University of Cracow, Poland; The International Scientific Association of Economists and Jurists «Consilium», Switzerland.

KOMITET NAUKOWY:

W. Okulicz-Kozaryn (Przewodniczący), dr. hab, MBA, Institute of Law, Administration and Economics of Pedagogical University of Cracow, Poland; The International Scientific Association of Economists and Jurists «Consilium», Switzerland;

C. Беленцов, д.п.н., профессор, Юго-Западный государственный университет, Россия;

Z. Čekerevac, Dr., full professor, «Union - Nikola Tesla» University Belgrade, Serbia;

Р. Латыпов, д.т.н., профессор, Московский государственный машиностроительный университет (МАМИ), Россия;

И. Лемешевский, д.э.н., профессор, Белорусский государственный университет, Беларусь;

Е. Чекунова, д.п.н., профессор, Южно-Российский институт-филиал Российской академии народного хозяйства и государственной службы, Россия.

N. Yuriychuk, Ph. D in Pedagogics, Assistant Professor, Assistant Professor at the Chair for Ukrainian Linguistics and Methods of Education SHEI «Pereiaslav-Khmelnyskyi State Pedagogical Hryhorii Skovoroda University», Ukraina

U. Buts, PhD in Economics, Belarusian Agricultural Academy.

KOMITET ORGANIZACYJNY:

A. Murza (Przewodniczący), MBA, Ukraina;

A. Горохов, к.т.н., доцент, Юго-Западный государственный университет, Россия;

A. Kasprzyk, Dr, PWSZ im. prof. S. Tarnowskiego w Tarnobrzegu, Polska;

A. Malovychko, dr, EU Business University, Berlin – London – Paris - Poznań, EU;

S. Seregina, independent trainer and consultant, Netherlands;

M. Stych, dr, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Polska;

A. Tsimayeu, PhD, associate Professor, Belarusian State Agricultural Academy, Belarus.

I. Bulakh PhD of Architecture, Associate Professor Department of Design of the Architectural Environment, Kiev National University of Construction and Architecture

Recenzenci:

L. Nechaeva, PhD, Instytut PNPU im. K.D. Ushinskogo, Ukraina;

M. Ордынская, профессор, Южный федеральный университет, Россия.

**ПОНИМАНИЕ СЧАСТЬЯ В ЕВРОПЕЙСКОМ И АЗИАТСКОМ
МИРОВОЗЗРЕНИИ**

Бекиров В. О., Марченко В. А. 6

**НЕМОЖЛИВІСТЬ АБСОЛЮТНОЇ ТОТОЖНОСТІ ВІКОВОЇ І
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОЛОГІЇ РОЗВИТКУ
ЛЮДИНИ**

Чернишов В. О. 9

**GREEN BUILDING IN THE ARCHITECTURE OF BELARUS: HISTORY OF
DEVELOPMENT**

Sushkova A., Okulicz-Kozaryn W. 11

WATER IN THE SOLAR SYSTEM

Maksiuta O. I. 14

**СУЧАСНІ РЕАЛІЇ РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ В
УКРАЇНІ**

Жепко М. В., Кернос С. М., Лук'янов А. М. 16

HOW DOES THE GULF STREAM AFFECT THE CLIMATE?

Maksiuta O. I. 18

**ПРИМЕНЕНИЕ ПОДСИСТЕМЫ АДАПТАЦИИ ИНТЕРФЕЙСА ДЛЯ
ВЕБ-СИСТЕМ**

Широкопетлева М.С. 20

**COOLING RATES OF IRON AND IRON ALLOYS DURING GRAVITY
CASTING**

Chemezov D., Maksimov V., Knyazkov E., Karimov N., Karatun G., Faenov A. 22

**АМОРТИЗАЦІЯ ОСНОВНОГО ЗАСОБУ ЯК ОБ'ЄКТА ФІНАНСОВОГО
ЛІЗИНГУ**

Пархоменко Т.В., Мельянова Л.В. 25

**IMPLEMENTATION OF FOREIGN EXPERIENCE OF FINANCING
GENERAL SECONDARY EDUCATION**

Sydor H. V., Verbitska I. I. 27

**THE MOST IMPORTANT THING IN SHAPING THE CULTURE OF PEACE
IN PEOPLE**

Pieszczek K., Warchol P. 31

**ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ УЧЕТА РАСЧЕТОВ
С ПЕРСОНАЛОМ**

Литвиненко В.С., Хомовой С.М., Коберник Н.М 34

**ZOBOWIĄZANIA LEASINGOWE W RACHUNKOWOŚCI ZARZĄDCZEJ:
DOŚWIADCZENIE ZAGRANICZNE**

Kolodiychuk A.V., Vazhynsky F. A..... 37

**МІСЦЕ ТА РОЛЬ АКТИВ ТЛУМАЧЕННЯ НОРМ ПРАВА У ПРАВОВІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ**

Лепіш Н.Я., Павлович-Сенета Я.П. 40

ЩОДО РОЗВИТКУ ВОДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Мельянков А., Гафурова О..... 43

**КОМПЕНСАЦІЯ ВПЛИВУ СПРАЦЮВАННЯ ФУТЕРОВКИ МЛИНА І
ПРОСЛИЗАННЯ КУЛЬОВОГО ЗАВАНТАЖЕННЯ НА ПОДРІБНЕННЯ
РУДИ**

Мацуй А.М., Кондратець В.О., Абашина А.А. 46

СВОБОДА ВОЛІ: ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ

Семенова К. О., Марченко В. О. 51

**ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ ЗА
ДОПОМОГОЮ СМИСЛООПЕРАЦІЙНИХ ПРАКТИК**

Храменок Л. О. 54

**OBJECTS OF CIVIL LEGAL RELATIONS IN THE UKRSSR IN THE
PERIOD OF THE NEW ECONOMIC POLICY**

Vasyliiev I.O. 60

ПОНИМАНИЕ СЧАСТЬЯ В ЕВРОПЕЙСКОМ И АЗИАТСКОМ МИРОВОЗЗРЕНИИ

Бекиров В. О.

студент группы БЦИ 19-4п

Марченко В. А.

к.и.н., доцент кафедры философии

ГВУЗ «Приднепровская государственная академия

строительства и архитектуры»

*Многие ищут счастья в областях выше своего уровня,
другие – ниже. Но счастье одного роста с человеком
(Конфуций)*

Человек всегда стремился к счастью. Он всегда думал о счастье. Но счастье – это настолько глубокое, настолько интимное переживание, что никакие общие схемы, никакие размышления не приближают нас к пониманию этого явления. И потому для каждого, кто задумывается о счастье, оно открывается в своей неизведанности и вечной новизне так, будто никто еще и не касался этой проблемы.

К пониманию счастья подходят по-разному, поскольку мир разнообразен во всех сферах бытия человека. Его интерпретируют в терминах «самореализация», «самовыражение», «осуществление предназначения», «достойная жизнь», «полноценная жизнь» «процветание» или «благополучие», «благосостояние» [2, с. 16].

Представления о счастье – самый древний элемент мировоззрения человека. Начиная с Платона и до наших дней категория счастья была и есть в центре горячих дебатов в философии, этике, политике, психологии, педагогике. Вся жизнь человека – это есте-

ственное стремление к счастью. И хотя счастье многими понимается как смысл человеческой жизни, то, к чему человек стремится всю свою жизнь, тем не менее единства в понимании счастья нет до сих пор [3, с. 56].

Цель работы – проанализировать и сравнить видение счастья в азиатском и европейском мировоззрении, выделить общее и особенное.

Представления о счастье – самый древний элемент мировоззрения человека. Влияние эпохи, социально-культурные и научные достижения, национальный менталитет, личный опыт в разной степени влияют на формирование представления о счастье. *Китай* – страна с самой интересной историей *и своим представлением о счастье*.

Иероглиф [фу] счастье – это сильное многогранное слово с обобщающим характером, что делает его гораздо глубже таких понятий, как [шоу] долголетие или [фугуй] богатство. Согласно исторической традиции китайский народ это понятие взял за основу идею из древних литературных трудов,

но изменил содержательную часть понятия «полное счастье», вложил в него такие значения, как: 福[фу] счастье, 禄[лу] карьера, 寿[шоу] долголетие, 喜[си] радость и 财 [цай] богатство. [Фу] – это счастье, удача в жизни, [лу] – это погоня за славой, социальным статусом и выгодой, [шоу] – это долголетие, жизнь в течение долгого периода времени, [си] – радость или торжество, [цай] – это богатство, деньги и материальные блага [1, с. 69].

Обратимся к опыту мудрых японцев. Например, исходя из идеи икигай, можно обозначить четыре основных полюса человеческой активности, определенным образом регулирующих всю жизнедеятельность человека – индивида (микроуровень), социальной группы (мезоуровень), конкретного общества в целом (макроуровень). Первый полюс – душевное (то, что мне нравится), второй – материальное (то, что я зарабатываю), третий – практичное (то, в чем я мастер), четвертый – общезначимое (духовное) [4, с. 205].

Философия икигай появилась в начале XIV века, но продолжает оставаться актуальной и находить последователей во всем мире. Японцы в своем стиле показывают от чего они становятся счастливыми (любимая работа, хобби). Если спросить у человека, любит ли он работать на работе, то есть большая вероятность того, что ответ будет отрицательным, ибо редко люди работают там, где они хотят.

Счастье в европейском мировоззрении имеет свою специфику. Например, у Дании бытует собственное

устройство счастья, именуемое «хюгге», которое в последние несколько лет стало довольно распространенным и в других странах. Хюгге – умение находить счастье в повседневных вещах и явлениях [5, с. 79]. Hygge проявляется не столько в вещах, сколько в ощущениях и атмосфере. Лаконичный уют – только одна грань видимой части «айсберга Hygge», необходимое (т. е. не избыточное) материальное условие на пути к благополучию, умиротворенности, душевному спокойствию, свободе и устойчивому развитию всех и каждого. Вследствие своего лаконизма и самодостаточности, Hygge не является эквивалентом гедонизма и здорового гедонизма, но не противоречит принципу справедливости в утилитаризме с его правилами: «не вреди», «противодействуй несчастью», «не нарушай интересы ближних». С определенными упрощениями феномен Hygge можно рассматривать как одно из проявлений атараксии, означающей в античной этике «невозмутимость», «безмятежность».

Согласно статистическим данным страны Скандинавии – наиболее счастливые. В 2017 г. Норвегия оказалась на первой строчке такого списка. Во многом учёные и специалисты связывают это с тем, что люди, живущие в этих странах, уделяют много времени и внимания пребыванию на природе. В переводе с норвежского языка «friluftsliv» – рекреационная деятельность, а со шведского языка – жизнь на свежем воздухе. Оба перевода правильные. Философия «фрилуфтслива»

заключается в воссоединении с природой и восстановлении утерянных при работе и при нахождении в городской суете сил [3]. В Норвегии право человека оставаться наедине с природой и пользование им даже закреплено законом.

Норвежская концепция счастья утверждает, что достигнуть гармонии можно самым простым и совершенно не затратным путём. «Фрилуфтслив» – это не просто прогулка в соседнем парке. Это полноценное воссоединение с природой в рамках, например, похода в лес или подобного туристического мероприятия. Идея рекреационной деятельности также поддерживает отказ от каких-либо источников связи, интернета и прочих раздражителей и акцентируется на получении собственных впечатлений лично для себя. Кроме отдыха, как такового, в это понятие входит получение запоминающихся ощущений, нового опыта и ярких впечатлений в процессе взаимодействия с природой. Согласование работы собственного организма с природными ритмами и упорядочивание своих мыслей также неотъемлемая часть «фрилуфтслива».

Таким образом, азиатское и европейские понятия «счастья» в некоторых аспектах переплетаются между собой. У каждого из них своя наполненность счастья, свое особое состояние. Азиаты отличаются от европейцев тем, что они более духовно воспринимают

данный термин. И это сильно отражается на их современном стиле жизни, поскольку они живут духовным больше, чем материальным. Их соседи, в свою очередь, живут более «материально», ибо история тесно вплела им такой ритм жизни.

Список литературы:

1. Ан С. А. Многозначность понятия «счастье» в китайской философии культуры / С. А. Ан, О. А. Ворсина, Е. В. Песчанская. – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/mnogoznachnost-ponyatiya-schastie-vkitayskoy-filosofii-kultury> (Дата обращения: 15.11.2020).
2. Деменев А. Г. Эвдемонистические и гедонистические теории в современных исследованиях счастья / А. Г. Деменев // Вестник ВГУ. Серия: Философия. – 2016. – № 4. – С. 15-23.
3. Комарова Л. А. Понимание счастья в философских воззрениях Абу-Насра Мухаммада Аль-Фараби / Л. А. Комарова. – Режим доступа: https://lib.herzen.spb.ru/media/magazines/contents/1/159/komarova_159_55_61.pdf (Дата обращения: 9.11.2020).
4. Радовель М. Р. Самореализация человека в системе «икигай» / М. Р. – Режим доступа: <file:///D:/samorealizatsiya-cheloveka-v-sisteme-koordinat-ikigay-kolichestvennyu-analiz.pdf> (Дата обращения: 15.11.2020).
5. Хюгге как концептуальная основа развития нового вида туризма. – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/hyugge-kak-kontseptualnaya-osnova-razvitiya-novogo-vida-turizma-na-primerespubliki-kareliya> (Дата обращения: 15.11.2020).

НЕМОЖЛИВІСТЬ АБСОЛЮТНОЇ ТОТОЖНОСТІ ВІКОВОЇ І ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОЛОГІЇ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ

Чернишов В. О.

аспірант,

«Університет сучасних знань» тов. «Знання»

Ключові слова: психологія розвитку, вікова та педагогічна психологія, тотожність, синонім.

Keywords: developmental psychology, age and pedagogical psychology, identity, synonym.

Іноді в деяких джерелах, навчальних посібниках та підручниках з психології розвитку людини можна зустріти інформацію проте, що вікова та педагогічна психологія є тотожність психології розвитку. Тобто психологія розвитку є синонімом вікової та педагогічної психології [1, с. 2]. Тут потрібно проявляти максимальну обережність використання трактатів такого роду і одразу ж надавати пояснення, що мається на увазі, в якій частині матеріалу відбувається така тотожність. Термін «розвиток» – це зміни, що протікають з плином часу в процесі формування організму, в процесі мислених операцій та поведінці людини в результаті впливів на нього навколишнього світу [2, с. 15]. Отже, що підпадає під ці категорії. Під такими процесами потрібно розуміти абсолютно всі процеси, що плінуть в організмі людини. Потребує уточнення факт, що такі процеси можуть буди з додатними та від'ємними окрасами. З додатним окрасом виступають, наприклад, процеси отримання інформації під час занять у навчальних закладах, процес

мислених операцій при грі в шахи, або розвиток в спортивних іграх, зміна організації побуту у осіб які вперше змінили місце проживання наприклад на гуртожиток, процес перетворення знання в уміння, а далі формування в навичку, навчання в автошколах, оволодіння професіями та спеціальностями і т. інш. З негативним окрасом є такі процеси, що призводять до трансформації свідомості та розкладу особистості. Наприклад, зловживання алкоголем, споживання заборонених речовин та інш. Такі процеси теж є розвитком, проте цей розвиток приводить не до вдосконалення персони, не до переходу на кращий та вищий рівень, не до покращення фізичного стану та стану здоров'я, а навпаки – до її розпаду, як на фізіологічному рівні так і на рівні особистісному, до знищення особи як частинки соціуму, що тягне за собою все суспільство не вгору, а вниз. Виходячи з цього маємо право стверджувати, що психологія розвитку в тій, чи іншій мірі проникла у абсолютно всі сфери життєдіяльності людини. А от про вікову та педагогіч-

ну психологію так однозначно стверджувати права немає: вікова та педагогічна психологія є великою та невід'ємною складовою психології розвитку, проте є обмежена або педагогічними або віковими параметрами.

Також при ототожненні психології розвитку людини з віковою та педагогічною психологією буде виникати ще одна чисто механічна парадоксальна плутанина. Уявімо, що психологія розвитку є синонімом психології вікової та педагогічної. Видаливши і в першому і в другому виразі слово «психологія» отримуємо, що розвиток є синонімом віку та педагогіки. Замінімо в слові «саморозвиток» частину розвиток на вік та педагогіка і отримуємо самовік та самопедагогіка. Обидва отримані терміни не мають ніякого смислового навантаження. Самовік – добір звуків, а самопедагогіка буде означати, що

одна особистість є одночасно, і педагогом, і учнем. Тут ми бачимо явне роздвоєння особистості, а це питання до психоаналізу. Тому викладачам психологічних курсів з невеликим педагогічним досвідом на заняттях та авторам різних інформаційних джерел потрібно бути дуже обережними при викладанні цього моменту навчального матеріалу пропонується або повністю відмовитись від твердження, що психологія розвитку є синонімом віковою та педагогічною, або надавати одразу ж жорсткі, чіткі пояснення, що маєть-ся на увазі під таким твердженням.

Список літератури

1. Е. Е. Сапогова психология развития человека. Учебное пособие. Издательство: аспект пресс, 2005 г.
2. Grace J. Craig University of Massachusetts Human Development Seventh Edition Prentice Hall Upper Saddle River, New Jersey

GREEN BUILDING IN THE ARCHITECTURE OF BELARUS: HISTORY OF DEVELOPMENT

Anastasiya Sushkova

3rd year student, Minsk State Art College named after Glebov

Scientific supervisor

Okulicz-Kozaryn Walery

Dr.hab, MBA, professor

School of Entrepreneurship, Wrocław University
of Environmental and Life Sciences

Keywords: green building, energy efficiency, stages of development, energy consumption, BREEAM in USE, development prospects

The purpose of the study is the study of the history of the emergence and development of “green building” in the Republic of Belarus.

Research methods are literature review and analysis of sources.

The Results

In Belarus, the development of “green building” is at the very beginning. This concept first appeared in Belarus at the beginning of the 21st century. Now, when the level of urbanization is quite high, especially in Minsk, the preference for energy efficient buildings is being given more and more often. Urban growth significantly degrades the environment and puts a heavy strain on the energy industry. And the energy sector of Belarus is built mainly on imports. The residential sector is the largest consumer of final energy with a share of over 32%. The residential sector consumes more than 16% of electricity and about 33% of thermal energy [1].

First of all, one must understand that the definition of the level of energy efficiency in Belarus differs from the European parameters: while in Belarus only specific heat consumption is taken into account, in Europe a number of indicators are taken into account. The technical regulations should remedy this situation. Its entry into force will stimulate financing and concessional lending in the field of energy efficient construction, ensure the development of alternative energy in the country and will increase the share of renewable sources in total energy consumption. In 2016, a draft resolution of the Council of Ministers was developed on the approval of the technical regulation “Energy efficiency of buildings” [2]. Today in Belarus, an energy efficient building is one that during operation has a heat loss for heating of no more than 40 kWh / m² per year. Scientists believe that such a result can be achieved only by installing a supply and exhaust ventilation system in the house with heat recovery

from the exhaust air [3]. The construction of energy-efficient multi-apartment residential buildings of the first generation began in 2007, and since 2014, the design and construction of residential buildings of classes not lower than B, A and A + in terms of heat energy consumption for heating and ventilation has become the norm. Since 2016 the construction of second-generation energy-efficient houses began [4]. Now Belarus has begun construction of energy efficient buildings widely. And if in 2009 only 28 thousand square meters of energy efficient housing were built, in 2013 there were 1,265 thousand square meters [5]. However, the annual plans are much higher.

The first officially proclaimed green building in Belarus according to international environmental standards was the Omega Tower business center in 2016. It was certified according to the BREEAM in USE system [6]. The office center has such advantages as a large proportion of external glazing, which provides high performance in energy saving, the temperature in the premises is regulated by fan coil units and thermostats, an air conditioning system with variable flow is also provided, etc. The possibilities of “green” construction in Belarus are also proved by the ecological villages Druzhnaya and Staryi Lepel [7]. Resource-saving and environmentally friendly houses were built there for displaced persons from the Chernobyl zone in 2002. The main building materials were straw and clay. The construction of such houses is much cheaper, they are safe for the environment and fire resistant, they are warm and

comfortable. The main disadvantage of such buildings is low moisture and frost resistance, but it can be easily eliminated with additional external protection. In addition, in the next few years not far from Minsk the construction of an experimental facility “Resource-independent quarter Dom Park” will begin, which has no analogues in Belarus [8]. The site will be adjacent to the borders of the Chinese-Belarusian industrial park “Great Stone”. It is planned that a block of several residential buildings will heat itself and provide electricity, independently extract water and dispose of garbage. Such an ambitious project, even half implemented, can become a real breakthrough in green building in Belarus. Also an example of Belarusian green building is the Gazprom Group’s multifunctional complex – Gazprom Center [9]. The buildings of the complex are expected to be equipped with solar panels and a water reuse system in 2020. Atmospheric precipitation will be collected, cleaned and used for the needs of the facility. The waste management system is aimed not only at sorting and safe disposal of waste, but also at preventing its formation. Energy earth and thermoactive panels will be used for heating buildings. This object and the building of the “Omega Tower” business center in Minsk are certified according to the international “green” construction standard “BREEAM” (BRE Environmental Assessment Method), which is widespread in Western Europe and Russia. And a member of this organization is the Belarusian company Nova Gros LLC [10].

Conclusion

1. Green building is a trend that is rapidly gaining popularity around the world. The concept of “green building” first appeared in Belarus in 2007. The country is interested in the development of this direction;

2. Green building in the history of architecture in Belarus has gone through three stages:

– from 2007 to 2014 – commissioning of the first energy efficient houses (in accordance with the “Results” section),

– from 2014 to 2016 – the transition to energy-efficient construction of the first level ubiquitous,

– from 2016 to the present – the implementation of more serious environmental projects certified according to international standards, the construction of energy-efficient residential buildings of the second generation.

3. Real green building in Belarus is represented only by isolated cases. But, the country has quite significant prospects for the development of green building.

Bibliography:

1. O.S. Golubov. United Nations Development Program. Global Environment Facility. Project No. 00077154 “Improving the Energy Efficiency of Residential Buildings in the Republic of Belarus”, page 3; Minsk, July 2015
2. L.V. Sokolovsky, UNDP / GEF project No00077154 “Increasing the energy efficiency of residential buildings in the Republic of Belarus”, Minsk, February 2016
3. LN Danilevsky, “Forced ventilation systems with heat recovery of exhaust air for residential buildings. Theory and Practice”, Minsk 2014
4. <https://realt.by/news/article/16796/>
5. O.S. Golubov. United Nations Development Program. Global Environment Facility. Project No. 00077154 “Improving the energy efficiency of residential buildings in the Republic of Belarus”, page 5; Minsk, July 2015
6. http://zvt.abok.ru/articles/357/Omega_Tower_sertifikatsiya_po_BREEAM_in_USE
7. T.V. Balamut, “Ecology at the Enterprise” magazine No. 10 (64), “Green construction – an investment in the future”, October 2016
8. Presidential decree No. 499, Belarus, December 27, 2018
9. Decree of the President of the Republic of Belarus No. 153, 04.04.2013; Investment Agreement No. 174 02.05.2013
10. <https://leed.by/>, “About Nova Gros”

WATER IN THE SOLAR SYSTEM

Maksiuta O. I.

Student Kharkiv National University of Radioelectronics

Keywords: water, Solar System, ice, life

Water has been a major driver of exploration of the solar system. Essential to the formation of all known life, evidence of stable liquid water elsewhere could indicate an environment beyond Earth that could sustain the formation of extraterrestrial life. Additionally, if humans are to ever have a long-term presence on an extraterrestrial body, there will need to be native sources of water at those locations. Water away from Earth would be necessary for drinking, breathing, and producing fuel to operate spacecraft or spacebase systems.

How do we find water in the solar system?

While on Earth we can see water and handle it with our bare hands, detecting water or finding evidence of past water from far away is much more difficult. Optical telescopes that collect visible light and provide visual images of distant bodies only give us some indication of the brightness and large-scale shapes and structures of large regions. Brighter regions, especially near the north or south pole of a planet or moon could indicate reflections of frozen water. However, when it is cold enough, even carbon dioxide forms a reflective solid. As such, optical telescopes alone cannot confirm the presence of water.

Optical telescopes can also give some indication of mountains and valleys on other planets, but the large distance from Earth makes it very difficult to determine the size and structure of smaller geological features, like those that may have been formed with the help of flowing water. Placing a camera closer to a planet via an orbiting spacecraft allows scientists to collect much higher resolution images of the surface. Spacecraft that can land and even drive on the planet's surface (called rovers), allow humans to "move" around a planet to look at the size and shape of rocks ranging from larger boulders to tiny pebbles.

In addition to camera images, scientists also indirectly understand what material is on a planet by measuring the reflectance of light off the surface. Different materials, including water, absorb and reflect different wavelengths of light – both visible light that humans see as different colors, and light that we cannot see with our eyes. The latter includes ultraviolet and infrared. The relative intensity of reflection of different wavelengths is together called a spectrum, which is measured to narrow down the possible range of materials on the surface of an extraterrestrial body [1].

Europa

Europa has been the biggest contender for life for years now, with a craggy icy crust hinting in almost every way at an ocean below. Thanks to the tidal effects from Jupiter (friction inside the moon created by the pull of the planet's gravity), the water would be kept liquid and possibly even warm below the icy crust, helped by possible hydrothermal vents.

There has been some evidence of ice geysers shooting from the surface of Europa, as well as evidence that the ocean could have Hadley Cells – warm water radiating from the moon's equator. Europa could provide the possibility not just for life, but, if the conditions were just right, even complex life [2].

Enceladus

We have known of tiny, sleepy Enceladus since 1789. The diameter is just 310 miles, smaller even than Ceres and Vesta, the two largest objects in the asteroid belt. Compare that to Europa, slightly smaller than our Moon at a 1950-mile diameter. Never mind its small size: This is one of the most intriguing places in the solar system and best candidates for a warm, wet, salty ocean. It has as high a probability for life, if not higher, than Europa.

Enceladus orbits near the rings of Saturn. In fact, watery eruptions from Enceladus' ice geysers comprise the F-Ring of the gas giant—the moon spews 1,000 tons of water into space every hour, according to Phil Plait at Bad Astronomy, along with organic molecules, salt, and other materi-

als. Recent research suggests the ocean is also very warm thanks to the tidal effects from Saturn. The tug causes hydrothermal activity, which warms the oceans and causes the geysers, all in the kinds of hot beds that sprouted life on Earth [3].

Could those worlds be habitable?

Definitely. With every year that passes, we gather ever more evidence that points in that direction. Could there be life there? Again, it is possible, but herein lies the catch. All those locations are right on our doorstep, and yet any life upon them is buried so deeply that we cannot find it. To do so will almost certainly require landers, to drill through the ice to the oceans beneath – an incredibly challenging task. Maybe, just maybe, that is a hint that we might not be as alone as we think.

Links to web pages:

1. Water Beyond Earth: The search for the life-sustaining liquid [Electronic resource] // SITN. – Access mode: <http://sitn.hms.harvard.edu/flash/2019/water-beyond-earth-the-search-for-the-life-sustaining-liquid/> (Application date: 23.11.2020).
2. 23 Places We've Found Water in Our Solar System [Electronic resource] // Popular Mechanics. – Access mode: <https://www.popularmechanics.com/space/a14555/water-worlds-in-our-solar-system/#> Application date: 26.11.2020).
3. Water, water, everywhere in our Solar system but what does that mean for life? [Electronic resource] // The Conversation. – Access mode: <https://theconversation.com/water-water-everywhere-in-our-solar-system-but-what-does-that-mean-for-life-76315> Application date: 27.11.2020).

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ В УКРАЇНІ

Жепко М. В., Кернос С. М., Лук'янов А. М.

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Ключові слова: заклади дошкільної освіти, дошкільне обслуговування, сфера послуг.

Key words: preschool education institutions, preschool service, sphere of services.

Серед галузей сфери послуг обслуговування значну роль відіграє надання освітніх послуг, первинним етапом яких виступає дошкільне обслуговування населення, яке є необхідним фундаментом для підвищення інтелектуального та культурного рівня суспільства України. Тому дослідження рівня розвитку дошкільного обслуговування населення та з'ясування перспектив на майбутнє є досить актуальною проблемою сьогодення, адже саме заклади дошкільної освіти відповідають за всебічний збалансований розвиток наступних поколінь. Цим і визначається актуальність даного дослідження.

Метою статті є вивчення сучасних особливостей розвитку дошкільного обслуговування населення України.

За даними статистики у 2019 в Україні діяло 14 763 закладів дошкільної освіти (ЗДО). У розрізі регіонів України у 2019 році (без урахування тимчасово окупованих АРК та Донецької та Луганської областей) за кількістю ЗДО лідерами були Дніпропетровська (981 заклад), Львівська (825), Вінницька (780) області. Найменшу кількість ЗДО мають Чернігівська

(432), Чернівецька (372) та Луганська (250) області.

У 2019 році у ЗДО в Україні освіти отримувало 1 230,4 тис. осіб. Найбільша кількість дітей які навчалися у ЗДО фіксувалася у м. Київ (107,5 тис. осіб), Дніпропетровській (104,0) та Харківській (77,4) областях. Найменше дітей відвідує ЗДО у таких регіонах як Кіровоградська (29,8), Чернігівська (28,6) та Луганська (14,5 тис. осіб) області.

За досліджуваний період кількість дітей у ЗДО у розрахунку на 100 місць зменшилась на 6,25 %. У міських поселеннях даний показник також має тенденцію до зниження, він зменшився на 6,5 %. У сільській місцевості також спостерігаємо зменшення на 2,4 %. Станом на 1.01.2020 року в Україні в ЗДО нараховувалося 1 154 609 місць, які займали 183 154 дітей віком до 3-х років та 971 455 дошкільнят віком 3 роки і старше. У 2019 році за кількістю місць у ЗДО було виділено 3 групи регіонів. До групи з високим рівнем забезпеченості місцями у ЗДО було віднесено м. Київ (95 297) Дніпропетровську (101 816), Харківську (78 823), Київську (71 407), Одеську (67 572), Львівську (54 352), Вінницьку (52 843)

та Донецьку (50 027) області. До групи із середнім рівнем забезпеченості місцями у ЗДО включено Запорізьку (47 617), Черкаську (43 157), Хмельницьку (40 871), Закарпатську (40 673), Житомирську (39 844), Полтавську (39 638), Рівненську (37 669), Херсонську (36 367), Миколаївську (35 291), Сумську (33 299) та Кіровоградську (30 523) області. До групи з низьким рівнем забезпеченості місцями у ЗДО входять наступні регіони Івано-Франківська (29 668), Тернопільська (29 368), Волинська (29 350), Чернівецька (26 878), Чернігівська (26 837) та Луганська (15 422) області.

Протягом 2010-2019 років охопленість дітей ЗДО в Україні збільшилася на 9,4 %, найбільший показник спостерігався у 2018 році і сягав 61 %. У міській місцевості показник за аналогічний період зріс на 6,25 %. У сільських поселеннях – збільшився на 21,2 %. Показник охоплення дітей ЗДО є одним із важливих аспектів при вивченні дошкільного обслуговування. Загалом по Україні охопленість дітей дошкільною освітою становить 58 %. У 2019 році у містах України охопленість дітей ЗДО становила 68 %, що більше на 4 %, ніж у 2010 році. У сільських населених пунктах України охопленість дітей ЗДО становила 40 %, що на 7 % більше, ніж у 2010 році.

У територіальному розрізі найбільшу охопленість дітей ЗДО мають Сумська (73 %), Київська (71 %) та Полтавська (70 %) області. Найнижча охопленість дошкільнят ЗДО спостерігається

у Закарпатській (54 %), Львівській (52 %) та Івано-Франківській (47 %) областях. Всі інші регіони мають середню охопленість дітей ЗДО – Кіровоградська (64 %), Харківська (64 %), Дніпропетровська (63 %), Запорізька (63 %) Рівненська (58 %), Чернівецька (58 %), Тернопільська (56 %), Одеська (55 %) області та м. Київ (62 %).

Висновок. Серед особливостей сучасного розвитку дошкільного обслуговування в Україні слід відмітити, що найбільша кількість ЗДО та кількості дошкільнят в них спостерігається у західних регіонах країни та має закономірність зменшення на схід та південь, винятком є області із переважанням міського населення, у яких фіксуються високі показники. Слід зазначити, що кількість місць у ЗДО вища в регіонах із переважанням міських населених пунктів. Протягом 2010-2019 рр. кількість дітей в ЗДО у розрахунку на 100 місць має тенденцію до зниження. За аналогічний період показник охоплення дошкільнят ЗДО загалом зростає по Україні, але найвищі показники спостерігаються у 2018 році, потім помітною стає тенденція до поступового зниження. Отже, на наш погляд, на рівень розвитку дошкільного обслуговування в Україні впливає ряд факторів, зокрема, це демографічна ситуація, рівень урбанізації, рівень розвитку соціальної інфраструктури та ін.

Список використаної літератури

1. Дошкільна освіта в Україні у 2019 році: статистична інформація. К.: Державна служба статистики України, 2020. 64 с.

HOW DOES THE GULF STREAM AFFECT THE CLIMATE?

Maksiuta O. I.

Student

Kharkiv National University of Radioelectronics

Keywords: ocean, Gulf Stream, climate, Europe

The Gulf Stream is a strong, fast-running, and clockwise-rotating system of warm ocean currents that begins in the Gulf of Mexico; proceeds through the Straits of Florida; follows the eastern coast of the United States and the Grand Banks of Newfoundland, Canada, in a general northeasterly direction; and then crosses easterly the North Atlantic Ocean. During its travels along the North American coast, the Gulf Stream appears much bluer in color when compared to other waters and has a high salt content. On its way east across the Atlantic Ocean, it splits into the northern stream (the North Atlantic Drift), which flows to the coast of Western Europe and the islands of the Arctic Ocean, and the southern stream (the Canary Current), which veers off toward northwestern Africa [1].

What causes the Gulf Stream?

The Gulf Stream is caused by a large system of circular currents and powerful winds, called an oceanic gyre. There are five oceanic gyres on Earth. The Gulf Stream is part of the North Atlantic Sub-tropical Gyre.

The ocean is constantly in motion, moving water from place to place via currents. The Gulf Stream brings warm water

from the Gulf of Mexico all the way up to the Norwegian Sea. As the warm water comes in, colder, denser water sinks and begins moving south—eventually flowing along the bottom of the ocean all the way to Antarctica [2].

How does the Gulf Stream impact weather and climate?

This thermal ocean current that forms part of the Gulf Stream is a movement of water that occurs because of water being pushed from the Atlantic Ocean into the Caribbean Sea by the Earth's rotation, which exerts greater pressure along the equator.

It flows from the Gulf of Mexico to the Atlantic Ocean and was discovered by Juan Ponce de León in 1513. The water that moves through the Gulf Stream is heated around the Gulf of Mexico and forced out through the Florida Current that flows between the Florida Keys and Cuba.

The water moves northwards along the coast of the United States where it meets the North Atlantic Drift.

The North Atlantic Drift is the reason that the climate of the UK and Northern Europe are so mild when compared with the climates of Canada, Russia and Alaska that all lie along the same latitude.

The North Atlantic Drift section of the Gulf Stream is the current that moves from the Atlantic Ocean into the North Sea in one branch and down past Portugal to the Mediterranean Sea. It brings with it the warm water from the Florida Current and has a warming effect on the climates of the land that it passes, though this has been disputed by a small minority.

The effect that the North Atlantic Drift has is on the climate of the UK and Northern Europe can be seen on the effect it has on the climate of the western Scottish Isles.

The warm water that moves in the North Atlantic Drift is accompanied by strong westerly winds that affect the coast of Norway. The Norwegian coast lies very close to the Arctic and Arctic Ocean meaning that the climate should be much colder.

Ice and snow are an almost permanent feature of winter in the Arctic zone; however, the coast of Norway remains mostly free of snow and ice. The Gulf Stream also creates warmer weather systems that have an effect on areas that are even beyond the Scandinavian mountains [2].

Gulf Stream effect on other aspects of weather

Though the warming effect that the Gulf Stream has is beneficial for the climates that it affects, there is a meteorological downside that comes in the form of the formation of tropical cyclones and

often also increases the intensity of cyclones that occur there.

Tropical cyclones need water temperatures that are higher than 26.5 degrees Celsius to form ordinarily. During July the conditions for tropical cyclones move from the Caribbean Sea to follow the Gulf Stream to the Gulf of Mexico or the Florida Current to the Eastern coast of the United States.

Subtropical cyclones form across the North Atlantic Ocean and need a central convection and a warming core in the mid-levels of the troposphere. Subtropical cyclones initially are formed when extratropical cyclones, with colder temperature ranges change due to the warmer conditions and become blocked by a high latitude ridge [3].

Because they require lower temperatures to form, subtropical cyclones often form outside of hurricane seasons.

Links to web pages:

1. Gulf Stream [Electronic resource] // Encyclopedia.com. – Access mode: <https://www.encyclopedia.com/places/oceans-continent-and-polar-regions/oceans-and-continent/gulf-stream> (Application date: 21.11.2020).
2. Gulf Stream & its Effect on Climate [Electronic resource] // World Weather Online. – Access mode: <https://www.worldweatheronline.com/blog/2014/04/10/gulf-stream-effect-climate/> (Application date: 25.11.2020).
3. The Gulf Stream [Electronic resource] // Britannica. – Access mode: <https://www.britannica.com/science/climate-meteorology/The-Gulf-Stream> (Application date: 26.11.2020).

ПРИМЕНЕНИЕ ПОДСИСТЕМЫ АДАПТАЦИИ ИНТЕРФЕЙСА ДЛЯ ВЕБ-СИСТЕМ

Широкопетлева М.С.

Харьковский национальный университет радиоэлектроники

Ключевые слова: веб-система, интерфейс, модель пользователя, адаптация интерфейса

Key words: web-system, interface, user model, interface adaptation

В существующих компьютерных системах с обратной связью модель пользователя, в основном, рассматривается как модель ошибок, что лишь частично повышает эффективность взаимодействия с системой по сравнению с системами без обратной связи.

В обучающих системах используются блоки начального, промежуточного и итогового контроля, причем, начальный контроль предназначен для выяснения уровня знаний обучаемого и ограничения представляемого материала, а промежуточный контроль – для выдачи рекомендаций по повторению ранее усвоенного материала или возвращения к предыдущим урокам (в зависимости от сценариев обучения).

Существующие информационные системы имеют один или несколько типов представления информации, которые «жестко» привязаны к предоставляемому материалу, т.е. вид представления информации зависит от предпочтений разработчика, заполняющего базу знаний системы и его нельзя изменять в зависимости от предпочтений (или возможностей) пользователей.

Целью технологии адаптивного представления является адаптация

представления учебного материала с учетом преобладающего типа восприятия информации пользователем, при этом знания и другая информация хранятся в модели пользователя [1]. В системе с адаптивным представлением страницы адаптивно генерируются на основе содержимого учебного материала и модели пользователя для каждого пользователя. Например, при применении техники адаптивного представления хорошо подготовленный пользователь будет получать более детализированную и углубленную информацию, а новичок получит больше дополнительных пояснений [1]. Адаптивное представление очень важно для веб-систем и мобильных приложений.

Программная система, которая учитывает индивидуальные особенности пользователя и адаптируется к его предпочтениям, делает процесс взаимодействия с системой максимально быстрым и эффективным.

Модель пользователя в системе представлена набором характеристик личности [2]. Модель включает в себя описание психотипа личности и оптимальных характеристик обучающего материала для данного типа личности.

Психотип личности может определяться объективными и субъективными характеристиками. Выделим их.

Объективные характеристики:

- пол;
- возраст;
- образование.

Субъективные характеристики:

- преобладающий тип интеллекта;
- тип характера – по степени активности личности;
- взаимоотношение с внешним миром – интроверсия и экстраверсия.

Объективные характеристики могут быть получены при заполнении регистрационных форм.

Субъективные характеристики могут быть получены из результатов тестов при создании стартовой модели, или же если пользователь откажется от тестов, при уточнении характеристик предоставляемого материала.

Для определения психотипа могут быть использованы следующие тесты:

- преобладающий тип интеллекта – тест Амтхауэра (TSI);
- тип темперамента – Lushera;
- взаимоотношение с внешним миром – Опросники Айзенка (EPI).

Шаги взаимодействия с системой подробно описаны в [3]:

- знакомство с системой – пользователь знакомится с возможностями и особенностями системы;

- регистрация в системе (начинается создание модели обучаемого) – включает в себя набор тестов необходимых для определения стартовых параметров модели;

- определение психотипа – включает в себя определение объективных и субъективных характеристик личности;

- завершение формирования стартовой модели обучаемого;

- процесс обучения – в процессе обучения уточняются параметры модели (путем определения взаимосвязей между характеристиками предоставленного материала и успешностью прохождения контрольных заданий);

- завершение обучения – пользователь покидает систему. Модель заносится в хранилище данных для последующих статистических исследований.

Список литературы

1. Adaptive Navigation Support in Educational Hypermedia on the World Wide Web. / Brusilovsky P., Eklund J., Schwarz E., 1997, p. 278-285.
2. Материалы 6-й Международной научно-практической конференции «Эффективные инструменты современных наук -2010», 27 апреля – 05 мая 2010. Том 20. Современные информационные технологии. Прага, изд. дом „Образование и наука”, 2010 г. – с. 82-84.
3. Несміян Ю.Ю., Широкопетлева М.С. Про підхід до створення моделі користувача в адаптивній системі навчання // «Східно Європейський журнал передових технологій», 2010, с. 51-54.

COOLING RATES OF IRON AND IRON ALLOYS DURING GRAVITY CASTING

Denis Chemezov

M.Sc.Eng., Corresponding Member of International Academy of Theoretical and Applied Sciences, Lecturer

Vadim Maksimov, Evgeniy Knyazkov, Nematullo Karimov, Georgiy Karatun, Andrey Faenov

Students

Vladimir Industrial College, Vladimir, Russian Federation

Abstract: *The cooling process of iron and some iron-based alloys during gravity casting was modeled in the article. The temperatures distribution in the volumes of crystallized castings was compared.*

Key words: cooling, the casting, alloy, the temperature, melt.

Introduction

The cooling rate of metal melts affects the formation intensity of casting defects in the casting. The cooling rate will vary depending on the casting dimensions, the composition of alloying elements in melt, the initial temperature of melt, the mold preheating, etc [1-3]. Optimization of these casting modes is the actual problem of modern foundry production, especially when steels casting, since they have a low castability. The melts cooling curves obtained experimentally give an idea of the process as a whole. The values of the cooling rates for any volume of the crystallized casting can be obtained by the data processing of the computer calculation of heat transfer "liquid-solid". Thus, the dependencies of the temperature changing from the cooling time of melt will be obtained.

Materials and methods

The experiment to determine the cooling rates of iron and iron-based alloys was performed using the Comsol Multiphysics computer program. The ingot model was built for the experiment conducting. The ingot model had the dimensions of 100×50×10 mm. Iron, 17-7PH, 304, 316L, 321, 347, 430, 446, 4130, 4140, Armco iron, Haynes 556, and Incoloy 800H (800HT) were accepted as studied materials. The initial temperatures of materials are presented in the table 1.

$$d_z \rho C_p \frac{\partial T}{\partial t} + d_z \rho C_p u \cdot \nabla T + \nabla \cdot q = d_z Q + q_0 + d_z Q_{ted} \quad (\text{equation 1})$$

$q = -d_z k \nabla T$ (equation 2) where d_z is the domain thickness in the out-of-plane direction; ρ is density; C_p is heat capacity; T is the temperature; t is the time; u is the

Table 1
The initial temperatures of materials

Grade of material	The initial temperature, °C
Iron	1583
17-7PH (UNS S17700)	1403.85
304 UNS S30400)	1399.85
316L (UNS S31603)	1439.85
321 UNS S32100)	1419.85
347 UNS S34700)	1389.85
430 UNS S43000)	1424.85
446 UNS S44600)	1509.85
4130 UNS S41300)	1431.85
4140 UNS G41400)	1415.85
Armco iron	992.85
Haynes 556 UNS R30556)	1414.85
Incoloy 800H and 800HT	1369.85

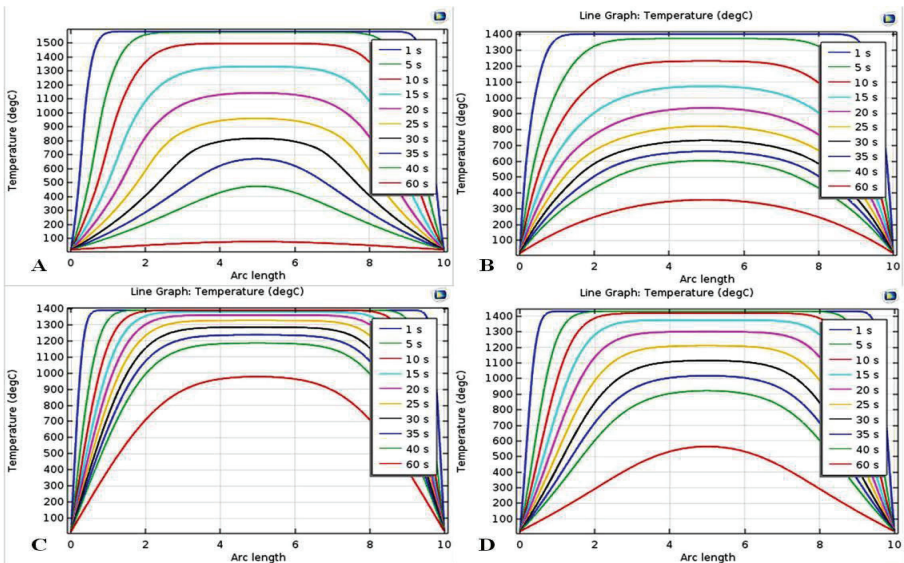
The calculation of the melts cooling process was based on the equations describing heat transfer (1-2)

velocity field; q is the heat flux vector; Q is the heat source; q_0 is inward heat flux, normal to the boundary; Q_{ted} is thermoelastic damping; k is thermal conductivity.

The cooling time for all melts was taken 120 s.

Results and discussion

The modeling results of the cooling process of the metal ingots models are presented in the Fig. 1.

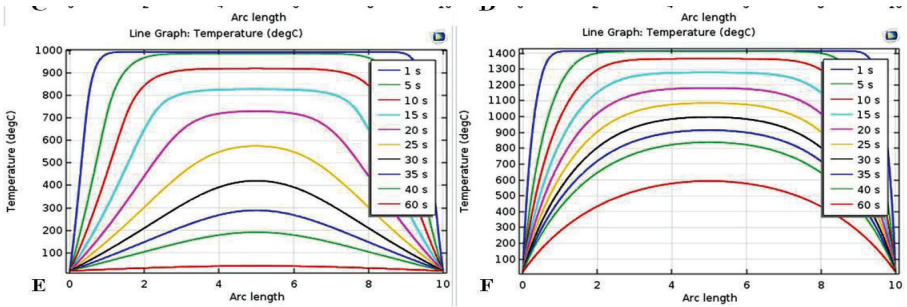

Figure 1 – The dependencies of the temperature changing from the ingot length (the longitudinal section): A – Iron; B – 17-7PH; C – 347; D – 4130; E – Armco iron; F – Haynes 556.

The data was processed on 1, 5, 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 and 60 seconds of the process for comparing the results. The temperature values were calculated on the plane passing along the length of the ingot model. The arc length is the plane length (in the graphs). The plane length values are given in centimeters.

The cooling rate in the middle of all ingots models is the lowest, compared to the other volumes. The slow cooling process of the entire volume is observed during the crystallization of 347 alloy. The melts cooling process changed without visible jumps, except for 17-7PH alloy, where decreasing the cooling rate was determined from 30 seconds. Iron and Armco iron are cooled using the same functions. The temperature of these melts is halved after 30 seconds of the cooling process. Iron has the higher cooling rate than other melts at the same time ranges of the crystallization process. 304, 316L, 321, 430, 446, 4140, and Incoloy 800H alloys have the cooling rates similar to the cooling rates of iron alloys presented in the graphs.

Conclusion

The temperature gradient is formed in the ingot in the ellipse form during cooling. This contributes to the intensive formation of casting defects in the casting middle after cooling. Iron that has the high melting point cools at the faster rate than alloys. 347 alloy is characterized by the better structure after the solidification due to the low cooling rate.

References

1. Suzuki H. G., Nishimura S., Yamaguchi S. Characteristics of hot ductility in steels subjected to the melting and solidification. *Trans. ISIJ*, 22(1), 48, 1982.
2. Chemezov D., Bayakina A., Bogomolova E., Lukyanova T. To the question of the solidification process of steel castings with different wall thicknesses. *ISJ Theoretical & Applied Science*, 03 (47), 2017. Pp. 38-41.
3. Chemezov D. Convective heat transfer when cooling of metallic melts. *ISJ Theoretical & Applied Science*, 09 (53), 2017. Pp. 1-7.

АМОРТИЗАЦІЯ ОСНОВНОГО ЗАСОБУ ЯК ОБ'ЄКТА ФІНАНСОВОГО ЛІЗИНГУ

Пархоменко Т.В.,

магістр

Мельянкova Л.В.,

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів та природокористування України

Ключові слова/ Keywords: облік/accounting, амортизація / amortization, розрахунки/ calculations, оренда / rent, лізинг/ leasing, гроші/ money.

Операції з фінансового лізингу, як і інші орендні операції, відображають у бухгалтерському обліку із врахуванням вимог П(С)БО 14 «Оренда».

Орендар нараховує амортизацію об'єкта фінансового лізингу згідно норм П(С)БО 7 «Основні засоби». В подальшому лізингові платежі нараховуються щоквартально з відображенням у бухгалтерському обліку.

Відповідно до П(С)БО 14 «Оренда» лізингоодержувач (орендар) відображує в обліку отриманий у фінансову оренду об'єкт одночасно як актив і зобов'язання за справедливою вартістю активу або теперішньою вартістю суми мінімальних орендних платежів, а отже найменшою на початок строку оренди оцінкою.

В свою чергу, лізингодавець (орендодавець) відображає в обліку наданий у фінансову оренду об'єкт як дебіторську заборгованість орендаря в сумі мінімальних орендних платежів і негарантованої ліквідаційної вартості за вирахуванням фінансового доходу,

що підлягає отриманню. При цьому визнається інший дохід (дохід від реалізації необоротних активів). Одночасно залишкова вартість об'єкта фінансової оренди виключається з балансу орендодавця з відображенням у складі інших витрат (собівартості реалізованих необоротних активів).

Амортизацію на отриманий у фінансову оренду об'єкт нараховують таким самим чином як і на власні основні засоби, методи амортизації використовуються ті, що визначені П(С)БО 7 «Основні засоби».

Особливістю є визначення терміну амортизації об'єкта фінансової оренди. Орендар нараховує амортизацію на такий об'єкт протягом всього періоду його очікуваного використання.

Під періодом очікуваного використання об'єкта фінансової оренди розуміють строк його корисного використання (якщо в угоді передбачено перехід до орендаря права власності на актив) або коротший з двох періодів – строк оренди або строк ко-

рисного використання об'єкта (якщо переходу права власності на об'єкт фінансової оренди після закінчення строку оренди не передбачено). Амортизація нараховується щомісячно починаючи з місяця, наступного за тим, у якому об'єкт став придатним для корисного використання, на період реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації об'єкта її призупиняють.

Отже, фінансова оренда зумовлює витрати на амортизацію активів, а також фінансові витрати за кожен обліковий період. Нарахування амортизації на орендовані активи узгоджують із

політикою щодо власних амортизованих активів. Визнану амортизацію обчислюють відповідно не тільки П(С)БО 7 та П(С)БО 14, але й до МСБО 16 «Основні засоби» та МСБО 38 «Нематеріальні активи». Якщо немає впевненості, що орендар отримає право власності наприкінці строку оренди, актив повністю амортизують протягом коротшого з двох строків: строку оренди або строку корисної експлуатації.

Література:

1. Н(С)БО та П(С)БО України. URL: <http://vobu.ua/ukr/documents/accounting/item/natsionalni-polozhennya-standarti-bukhgalterskogo-obliku>.

IMPLEMENTATION OF FOREIGN EXPERIENCE OF FINANCING GENERAL SECONDARY EDUCATION

Sydor Halyna Viktorivna

Associate Professor Department of Fundamental and Specialized Disciplines

Verbitska Inesa Igorivna

Associate Professor Department of Fundamental and Specialized Disciplines
Chortkiv education and research Institute of Entrepreneurship and Business of West
Ukrainian National University

Keywords: educational system, general secondary education, management, financing.

The entry of our country into the world economic space necessitates consideration of the experience of foreign countries in financing general secondary education. We believe that the analysis of educational reforms in industrialized countries will avoid many mistakes, adopt a positive experience in the development of educational services. In order to solve the main problems of financing education in Ukraine, it is necessary to diagnose the system of functioning of the financial support of general secondary education in the developed countries of the world.

In view of this, one of the important areas of research on the problem of financing general education is a systematic study of the best practices of foreign countries that have achieved the best results in this area. Of course, in this context we should talk about adaptation, and not about direct copying of other people's experience in the field of education financing, which will not always give an effective result, because each country has its own characteristics and its own way of development.

In our opinion, on the example of economically developed countries of the

world it is possible to consider and offer some effective methods and techniques of budget management in the formation of regional education in order to implement them in Ukraine. Emphasis should be placed on those tools that can be used in the field of financing regional education in order to improve the management of financial resources allocated from local budgets for general education. In our opinion, on the example of economically developed countries of the world it is possible to consider and offer some effective methods and techniques of budget management in the formation of regional education in order to implement them in Ukraine. Emphasis should be placed on those tools that can be used in the field of financing regional education in order to improve the management of financial resources allocated from local budgets for general education.

As for the financing of general secondary education, the experience of the United States is quite interesting. Funds for general secondary education in this country come from the budgets of all levels: the municipality (educational district); state, federal district. It is stated that the

share of funds coming from the federal budget is almost the same in all states and does not exceed 8% of the total amount. The funds of the municipality and the state are divided in a ratio of 50 to 50.

Part of the funds in municipalities (educational districts), except for state funds allocated directly for general education, come in the form of intergovernmental transfers (equalization transfers).

A significant part of the financial assistance to schools, coming from the state level, comes through educational districts, to which the right to manage schools is delegated in the manner prescribed by law. Funds for schools come from the educational district, the state (if it is independent and empowered to collect taxes) or from the municipality if the educational district is dependent and has no tax powers.

Some states introduce the concept of «effort support», which gives confidence that the funding of general secondary education is not threatened. This is achieved at the legislative level by fixing the share of total income received by the state budget, which should be used to support education, or the creation of a special educational fund, provided that its income should increase annually by a certain percentage.

As we can see, the financing of the general secondary education system in the United States differs significantly from that which operates in our state. Firstly, education is financed directly from the relevant budget, secondly, the governing bodies perform clearly defined functions that are not duplicated, and thirdly, educational institutions have fi-

nancial and organizational independence.

In the future, the British experience in financing general secondary education can serve as a clear example for the domestic economy. In this country, school education is financed from the state budget. The amount of funding depends on the number of students. Schools receive and manage federal and local government grants. Primary schools can be clustered to receive grant manager status.

Talented students can receive a scholarship from the state or from the school. There is a special government program to encourage young talent, and the amount of assistance depends on the average annual income of the family.

The analysis leads to the conclusion that in the field of financing general secondary education in the UK is positive, firstly, the independence of schools at the disposal of funds received from their own fundraising and budget, and secondly, governing bodies perform clearly defined functions at the legislative level, which are not duplicated.

Consider the experience of Poland in the field of school education in order to highlight the features of funding in this country, which, in our view, will be of practical interest to Ukraine. The main source of funding for school education in this country is the educational part of the general subsidy from the State budget. For all local governments, the amount of the total subsidy is determined annually in the law on the state budget, so the Minister of National Education establishes an algorithm for distributing these funds between the relevant local governments,

which outlines rules on how schools should receive and use private funds. Education subsidies from the state budget in recent years have accounted for approximately 70% of total expenditures on school education.

Ukraine can adopt the practice of successful structural transformations in the financing of general secondary education in Spain. The organization of the public funding system in this country is carried out in accordance with the decentralization of educational powers.

Funds allocated for education and their distribution among the autonomous regions, various programs and services are determined annually in the State Budget. In their budgets, the autonomous regions make decisions on financing education expenditures through state transfers and, in part, local taxes.

Italy experience in financing school education is quite interesting. This state is responsible for funding schools for both administrative and educational purposes.

Regions should directly (but often delegate this right to municipalities and provinces) provide assistance and services to students (food, transport, textbooks for primary school, assistance to children from poor families, medical and social assistance) from their own budgets, they should also fund school construction plans. Municipalities and provinces in Italy are responsible for providing schools with lighting, heating, telephone communication, maintaining school buildings in good condition, and so on.

As we can see, in recent years, decentralization processes in the field of educa-

tion have also taken place in countries with highly centralized management in this area. In our country, the processes of decentralization are at an early stage, so, in our view, the powers of local governments at various levels in the field of education are not yet fully defined.

The results of the study on the generalization of foreign experience in financing and management of general secondary education make it possible to identify priority areas for reforming and improving the budget management of school education institutions in Ukraine at the city level, namely:

- development and implementation of a new system of financial accountability (school management) to local governments for financial allocations;
- fixing at the level of legislation the share of the total income of the city budget, which should be aimed at the development of education (financing of targeted projects and programs);
- increasing the independence of schools in managing the funds they received from the budget, as well as their own fundraising (allocation of scholarships and grants to able students to implement research projects), etc.

As we can see, each state has its own model of financing regional education in accordance with its national system of budget policy and traditions of local support in this area. However, all countries have a common approach to regional education as an important factor in the economic progress of society.

Further research will focus on studying the positive aspects of foreign experience

in regulatory and legal support in the field of secondary education financing.

Literature

1. Kotsovska O. S. The mechanism of financial support of education: the legal basis for the distribution of power. Aspects of public administration. 2014. № 9–10. P. 72–79.
2. Melnyk Ya. V. Ways to improve the system of financing educational institutions: regional aspect. Efficiency of public administration. 2012. P. 202–208.

THE MOST IMPORTANT THING IN SHAPING THE CULTURE OF PEACE IN PEOPLE

Pieszczek Karolina, Warchoł Patrycja

Students of the Pedagogical University of Cracow

Key words: culture, culture of peace, education for peace

The aim of the study is to show how important a process is to shape a culture of peace in people. Nowadays, when the world is full of violence, wars and terrorism, it is very important to learn about the world in order to be able to counter hate speech. There are many ways to build a culture of peace, but in each case the most important thing is the perspective of a specific person and their relationship with another person.

Research methods

The main methods of our research are the analysis and criticism of the literature. We will base our work on publications and articles by other people. Using the information taken, we will try to develop the topic based on our own opinions and thoughts.

Literature review

When considering the above topic, one should first ask ourselves: what is a culture of peace? The culture of peace is the upbringing and education of children, adolescents and adults, the aim of which is to awaken the vigilance of public opinion and to mobilize the conscience of mankind for peace, and to prepare people to resolve conflicts without violence. One

of the tasks of education for peace is to raise awareness of the need to act on a global scale for justice, equality and respect for human rights, in accordance with the provisions of the UN Declaration on Education of Societies in the Spirit of Peace [1].

An attempt to completely eliminate armed conflicts is a very important element of the care for world peace. After the end of the First World War, in 1920, the first international organization in history was created with the goal of maintaining peace and security and fostering development and cooperation between nations. It was the League of Nations. The end of the Second World War brought about the establishment of the United Nations (1945), which, as the heir of the League of Nations, recognized as its most important goals the maintenance of international peace and security through collective and peaceful efforts, the development of friendly relations between nations on the basis of self-determination and equality, and solving specific international problems on the basis of international cooperation and the recognition of equality between races, sexes, languages and religions, and to act as a center for coordinating the actions of nations in the name of

common goals. These newly established organizations were a very important seed for building a culture of peace in the world [2].

Building a culture of peace is not just about eliminating wars altogether. In order for this process to be effective, it is necessary to focus on eliminating various manifestations of violence from social relations and creating such living conditions that will enable an increasingly complete satisfaction of human needs. This is clearly emphasized in the preamble to UNESCO's constitutive act. It says, „If wars begin in the minds of people, it is in the minds of people that the foundations of peace must be built.” These words should make us reflect. They suggest that all wars begin with human actions. It is man who is responsible for their formation. Therefore, a very important element in building a culture of peace is educating people. Failure to educate can lead to peace being only a short pause between conflicts [3].

Results

So let's move on to a very important part of this work, which is education. Shaping a culture of peace is one of the pillars of education for peace. Thanks to education, an individual should gain more and more opportunities to get to know and understand himself in order to be able to more and more consciously manage his own development. In order for a person to be willing to ensure peace in the world, he must first love the world in which he lives, recognize it as his own home, his homeland. Only then is he able to take responsibility for his actions. The

sense of identification with a given place makes us want to take care of it [4].

The world is facing enormous challenges, ranging from widespread poverty, increasing inequality, the lack of opportunities to lead a better prosperous life, to the dangers of climate change and environmental degradation. We must change the world for the better, so that every human being can live with dignity in a sense of security. Peace is building a global society where people live poverty-free and benefit from achievement together. Peace is common development and mutual support in one world family. In order for there to be peace in the world, it is necessary to take care of each person individually, caring for a better days for us:

- Without overcoming poverty, there will be no peace in the world.
- Without fighting hunger, there will be no peace in the world.
- Without access to clean water, there will be no peace in the world.
- Armed conflicts threaten world peace.
- Without solving the problem of migration and refugees, there will be no peace in the world.
- Without the protection of human rights, there will be no peace in the world.
- Without overcoming unemployment, there will be no peace in the world.
- Without access to education, there will be no peace in the world.
- Climate change threatens world peace [5].

Let us take the above remarks to heart. Let's do everything we can to make the world a more beautiful place. A place

where no one will be forced to flee poverty, war or persecution. Everything is in our hands. The fate of this world belongs to us.

Conclusion

The culture of peace is related to a person's personal commitment to the world as a home. Therefore, shaping it in people should be considered one of the most important ways of building and strengthening peace in the world. There are many ways to build a culture of peace, but in each case the most important thing is the perspective of a specific person and their relationship with another person.

Bibliography

1. Deklaracja o wychowaniu społeczeństw w duchu pokoju, [w:] Encyklopedia PWN [online] [dostęp 06.11.2020].
2. Kształtowanie kultury pokoju w ludziach – perspektywa globalna, Piejka Agnieszka Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie [online] [dostęp: 06.11.2020].
3. Przyszłość świata, F. Mayor Fundacja Studiów i Badań Edukacyjnych, Warszawa 2001. [online] [dostęp 06.11.2020]
4. Dom i ojczyzna. Dylematy wielokulturowości, red. Lalak D., dr (UW), oraz wstęp (współautor T. Pilch), Wyd. IPSiR UW, Warszawa 2008.
5. <https://www.unic.un.org.pl/marsz/pokoj-na-swiecie/3025> [online] [access: 05.11.2020]

ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ УЧЕТА РАСЧЕТОВ С ПЕРСОНАЛОМ

Литвиненко В.С.

кандидат экономических наук, доцент кафедры учета и налогообложения Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины

Хомовой С.М.

кандидат экономических наук, доцент кафедры учета и налогообложения Белоцерковский национальный аграрный университет

Коберник Н.М

студентка кафедры учета и налогообложения Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины

Ключевые слова: учет, персонал, информационные технологии

Keywords: accounting, personnel, information technology

Персонал – это наиболее ценный ресурс любой компании, который наряду с другими ресурсами требует учета и эффективного управления. От того, как построено управление персоналом, во многом зависит размер расходов на оплату труда и эффективность работы предприятия [2].

Ведение учета труда, начисления и выплаты заработной платы является важным элементом системы учета и управления предприятием. Несмотря на большую важность автоматизации учета труда и его оплаты для учетной системы предприятия, автоматизация расчетов с персоналом являются сложным участком автоматизации, что обусловлено следующими проблемами:

- сложность расчета и разнообразие структуры заработной платы работников различных предприятий;
- постоянное изменение нормативных документов, определяющих порядок начисления заработной

платы, осуществления начислений и удержаний из нее;

- неоднозначность трактовки действующего законодательства в Украине;
- разнообразие алгоритмов осуществления вспомогательных расчетов по различным видам и условиям выплат;
- различный порядок удержания налога на доходы физических лиц и взносов в фонды социального страхования и пенсионного фонда по различным видам выплат;
- имеющиеся разногласия периода начисления и выплаты заработной платы в зависимости от особенностей работы предприятия [1].

Для автоматизации учета начисления заработной платы в Украине используется довольно значительное количество специализированных модулей в рамках прикладных бухгалтерских пакетов, например, «1С: Предприятие», «Мастер», «BAS», «SAP», «Парус» и другие (Рис. 1).

Рис. 1. Основные прикладные решения для автоматизации учета расчетов с персоналом в Украине

Бухгалтерские информационные системы помогают решить целый ряд задач, в частности:

- ускорение обработки данных первичных документов;
- автоматизация расчета заработной платы, налогов, страховых взносов;
- автоматизация формирования бухгалтерского баланса и других форм отчетности и т.д [3].

Основными принципами, которые нужно учитывать при построении автоматической системы учета расчетов с персоналом являются:

- интеграция кадрового учета, учета труда и его оплаты в единое целое;

- централизация обработки информации по учету труда и его оплаты;
- автоматизированный сбор информации о выходе работников на работу и отработанное ими время и т.п.

Таким образом, использование компьютерной техники для учета расчетов с персоналом не только значительно упрощает учетный процесс, но и повышает культуру управления, повышает степень надежности и достоверности информации, ее оперативность, улучшает условия ее хранения и многократного использования.

Список использованной литературы

1. Автоматизация бухгалтерского учета как определяющий фактор эффективности

- учетной системы отечественных предприятий / С.А. Левицкая, А.В. Романюк // Вестник Национального университета водного хозяйства и природопользования. – 2018. – №2 (50). – С. 156–163.
2. Обліково-контрольне забезпечення управління витратами: інституціональний підхід: монографія // ВС Литвиненко, ВВ Толстоног – К.: Фітосоціоцентр,–2015.–260 с.
3. Секирина Н. В. Совершенствование организации учета расчетов по оплате труда на предприятиях / Н. В Секирина, И. А. Лобанов // Вестник Киевского института бизнеса и технологий. – 2012. – №2. С 34.

ZOBOWIĄZANIA LEASINGOWE W RACHUNKOWOŚCI ZARZĄDCZEJ: DOŚWIADCZENIE ZAGRANICZNE

A.V. Kolodiychuk,

kandydat nauk ekonomicznych, docent, Užhorod Instytut handlowo-ekonomiczny Kijowskiego Narodowego Uniwersytetu Ekonomicznego;

F. A. Vazhynsky,

kandydat nauk ekonomicznych, starszy pracownik naukowy, IP "Instytut Badań Regionalnych im. M. Dolisznego NAN Ukrainy"

Keywords: operating leasing, financial leasing, product, profit, non-current assets, liabilities, lease agreement, taxation.

Słowa kluczowe: leasing operacyjny, leasing finansowy, wyrób, zysk, aktywa długoterminowe, zobowiązania, umowa najmu, opodatkowanie.

Prowadzenie rachunkowości zarządczej ma na celu zapewnienie potrzeb kierownictwa przedsiębiorstwa niezbędnych informacji do podejmowania decyzji zarządczych. Rachunkowość zarządcza – system operacyjny (kalkulacyjny), który uwzględnia koszty produkcji w miejscu ich powstania; odzwierciedla według rodzajów produktów na rachunkach odchylenia kosztów zasobów produkcyjnych od standardowych norm i szacunków, określa (oblicza) koszt poszczególnych rodzajów produktów, podsumowuje wyniki ze sprzedaży produktów według rodzajów produktów i metod sprzedaży, księguje i kontroluje wymianę i ruch wartości towarowych.

Na podstawie skonsolidowanych danych tej rachunkowości określa się: zysk z produkcji i sprzedaży, kontrolę operacyjną procesu produkcyjnego, racjonalne koszty zasobów produkcyjnych, generowanie zysków.

Dostęp do danych rachunkowości zarządczej dla księgowych audytorów i or-

ganów podatkowych państwa jest zamknięty. Oddzielnie prowadzona jest rachunkowość zarządcza i finansowa.

Rachunkowość zarządcza jest kontynuacją rachunkowości finansowej.

Charakterystyka rachunkowości zarządczej: różne poziomy wewnętrzny zarządzania przedsiębiorstwem; dowolny wygodny system zapisu; brak norm i ograniczeń; jedynym kryterium gromadzenia informacji jest terminowość; stosowane są wszelkie pomiary; przedmiotem analizy są różne jednostki strukturalne jednostek gospodarczych; częstotliwość dostarczania informacji zgodnie z warunkami rynkowymi; stopień niezawodności (w zależności od celów planowania).

Konieczność podziału rachunkowości wynika z następującego zestawu charakterystycznych okoliczności: ścisła tajemnica danych księgowych; różni konsumenci informacji; priorytet dla konsumentów wewnętrznych; podwójny cha-

rakter rachunkowości (podział na wewnętrzny i zewnętrzny).

Dzierżawa – oddanie przez jedną stronę (wynajmującego) drugiej stronie (najemcę) nieruchomości do czasowego użytkowania na czas określony za opłatą ani na podstawie umowy najmu. Leasing to najem długoterminowy.

Leasing jest dwojakiemu rodzaju:

– leasing operacyjny (krótszy okres) – prawo własności zastrzega sobie wynajmujący; najemca odzwierciedla w ewidencji czynsz (w tym koszty operacyjne związane z użytkowaniem obiektu);

– leasing finansowy-najemca bierze na siebie całe ryzyko wydatków związane z korzystaniem z wynajmowanej nieruchomości, uwzględnia obiekty leasingowe jako swoje aktywa.

Zgodnie z ogólną zasadą operacje leasingowe są rejestrowane w księgowości w następujący sposób: debet: koszty leasingu; kredyt: gotówka.

Za granicą-długoterminowy leasing finansowy jest środkiem kształtowania aktywów długoterminowych (podobnie jak zakup środków trwałych na kredyt).

Leasing jest uważany za finansowy pod następującymi warunkami:

1) własność nieruchomości, która jest wynajmowana po zakończeniu okresu dzierżawy, przechodzi całkowicie na najemcę;

2) wartość bieżąca (PV) minimalnych płatności czynszu jest większa lub równa wartości rynkowej nieruchomości;

3) okres dzierżawy – większość okresu użytkowania wynajmowanej nieruchomości;

4) najemca ma możliwość zakupu nieruchomości po cenie niższej niż cena rynkowa lub wznowienia dzierżawy.

W Wielkiej Brytanii obowiązują następujące wymagania dotyczące zobowiązań leasingowych: umowa najmu na okres co najmniej 75% okresu amortyzacji; w umowie pełna wypłata wartości nieruchomości. We Francji podobne warunki są następujące: nieruchomość jest specjalnie kupiona do wynajęcia; najemca ma prawo po okresie użytkowania kupić nieruchomość po cenie (która jest ustalana w momencie zawarcia umowy). W Niemczech leasing aktywów długoterminowych odbywa się na następujących warunkach: okres dzierżawy od 40 do 80% okresu amortyzacji; wartość opcji jest skorelowana z kosztem sprzętu.

Jednocześnie na Ukrainie obowiązuje następująca lista wymagań: nabycie nieruchomości przez wynajmującego na zlecenie najemcy z późniejszym przeniesieniem najemcy prawa do korzystania z tej nieruchomości; okres najmu nie powinien być krótszy niż okres pewnej amortyzacji; obowiązkowe przeniesienie własności nieruchomości na najemcę.

W związku z tym operacje leasingowe są korzystne, ponieważ: dostawca sprzedaje sprzęt na warunkach pełnej zapłaty za jego wartość; wynajmujący otrzymuje dochód w procentach; najemca ma możliwość rozpoczęcia lub rozszerzenia produkcji przy znacznie niższych nakładach inwestycyjnych.

Literatura

1. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: Учебный курс / И.А. Бланк.- К.: Ника-Центр, 2001. – 527 с.
2. Гаврилко П. П., Колодійчук А. В., Вазинський Ф. А., Индус К. П. Міжнародні фінанси і фінансовий менеджмент в задачах та прикладах: навчальний по-

- сібник. Львів: Вид-во ННБК "АТБ", 2020. 161 с.
3. Głuchowski J., Hutowski R., Jaaskelainen V., Nielsen P. Zarządzanie finansami w korporacjach międzynarodowych: Podręcznik. – Toruń: Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2001. – 256 str.

МІСЦЕ ТА РОЛЬ АКТИВ ТЛУМАЧЕННЯ НОРМ ПРАВА У ПРАВОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Лепіш Н.Я.

кандидат юридичних наук
Львівський державний університет внутрішніх справ

Павлович-Сенета Я.П.

кандидат юридичних наук, доцент Львівський державний університет
внутрішніх справ

Ключові слова: акти тлумачення, норма права, тлумачення права, правореалізація, правотворчість.

Keywords: acts of interpretation, rule of law, interpretation of law, law enforcement, lawmaking.

Діяльність по тлумаченню пронизує весь юридичний процес. Вона здійснюється і в ході правотворчості, і в ході правореалізації. Різні їх стадії врегульовані нормами права, а трансформаційні зміни, викликані реформами, також нерідко вимагають з'ясування різних їх процедурних аспектів. В даному разі ми можемо констатувати, що інтерес до цього правовому феномену не тільки не слабшає, а збільшується в різні періоди часу. Тлумачення нормативних правових актів має значний позитивний потенціал. Воно може сприяти викоріненню правового нігілізму, виявленню прогалин у законодавстві і т.п. Але найбільш важливе завдання тлумачення – подолання неясності правової норми. Більше того, до цих пір не існує навіть єдиної позиції щодо їх класифікації. Разом з тим, більшість вчених визнають наявність філологічного, логічного, історичного і систематичного способів тлумачення.

Зростання числа нормативних правових актів, що сталося в Україні за

останні роки, наявність між ними різноманітних зв'язків, взаємозалежностей, викликає жвавий інтерес, наприклад, до системного способу тлумачення. Облік взаємозв'язків, існуючих між правовими приписами, може сприяти швидкому і правильному вибору потрібної норми, що знаходиться у системному зв'язку з нормою, що підлягає тлумаченню, визначенню пріоритетності при їх зіставленні один з одним, і що найголовніше, пізнанню сенсу інтерпретуючої норми.

Саме тому дослідження проблем активів тлумачення норм права неможливе без звернення до їх місця та ролі в правовій діяльності та правовому регулюванні суспільних відносин. У сучасних умовах їх актуальність значно зросла. Це пояснюється тим, що в останні роки законодавство значно оновилося, у ньому з'явилися нові норми і цілі галузі, розділи права.

Тлумачення права в цілому займає важливе місце в механізмі правового регулювання, включаючись в процеси

правотворчості, систематизації законодавства, реалізації права. Вочевидь необхідно відзначити, що правова реформа, що розгорнулася в Україні, модернізація правової системи, конвергенція правових сімей у результаті глобалізації призвели не тільки до зміни законодавства у всіх галузях права, а й реконструкції структурних елементів правової системи, появи нових юридичних технологій, форм і джерел права, способів і засобів правового впливу на суспільні відносини. Швидкість і поспішність таких змін, новизна і складність завдань, що стоять перед законодавцем у принципово нових соціально-політичних умовах, неминуче привели до зниження якості прийнятих законів як з точки зору їх техніко-юридичної форми, так і правового змісту, до виникнення колізій і прогалин у законодавчому матеріалі. Наслідком цього стало збільшення ролі правозастосовної діяльності, в котрій найважливішу роль відіграє досвід кваліфікованого та науково обґрунтованого тлумачення норм права як важливого і необхідного елементу механізму правового регулювання в сучасному розвиненому суспільстві.

Відомо, що основоположним принципом будь-якої правової держави є панування закону в усіх сферах життя держави [1, с. 18]. Реалізації даного принципу сприяє правильне розуміння сенсу та змісту закону всіма державними органами, органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, посадовими особами та громадянами. Правильне розуміння сенсу та

змісту закону, у свою чергу, неможливе без правильного його тлумачення. Стрімкий розвиток законодавства в Україні породжує в даний час безліч проблем для правозастосувача. У зв'язку з цим тлумачення норм права як один із елементів механізму правового регулювання має сприяти точному і однаковому застосуванню закону, встановленню і підтримці правопорядку в суспільстві, адже як слушно підкреслює О.М. Балинська, мова закону – це посередник правовідносин, регулятор правової поведінки [2, с. 131].

Панування закону у всіх сферах державного життя справді повинно включати в себе і таку складову, як правильне і глибоке розуміння діючих нормативних правових норм, встановлення їх точного змісту і соціальної спрямованості. Особливе значення має роз'яснення змісту правових норм, що виходить від компетентного органу і є загальнообов'язковим. Акти тлумачення складають найважливішу правову форму реалізації діяльності органів державної влади щодо досягнення їх цілей і завдань. Велике значення цих актів полягає в тому, що вони покликані оформляти юридичну діяльність, що відбувається, в основі якої лежить конституційний принцип законності як основоположний принцип української правової системи, позначати її етапи та інформувати про відповідні результати своєї діяльності, які знаходять свою форму вираження, наприклад, в рішеннях судів та інших актах органів державної влади.

Взагалі тлумачення правової норми являє собою цілісний процес, який супроводжує правотворчий і право-реалізаційний процеси, а також процес систематизації нормативно правових актів. Його роль особливо зростає в процесі правозастосування, коли необхідно встановити точний зміст норми права, проте не менш важливо вдатися до тлумачення ще в процесі створення юридичної норми.

У радянський період тлумачення розглядалося як з'ясування змісту правових норм; роз'яснення правових норм; як двоїстий процес з'ясування та роз'яснення правових норм (переважна точка зору) [3, с. 224]. Отже, категорія «тлумачення правових норм» включала в себе такі елементи, як суб'єктивний процес з'ясування змісту норм права, діяльність з видання державним органом офіційного акта або по надання організаціями та окремими особами порад (рекомендацій), що не мають обов'язкового значення. Метою даної діяльності було забезпечення правильного й однакового застосування норм права, усунення неясностей і можливих помилок при їх реалізації. З цього приводу ще науковці виділяють акти тлумачення в окрему самостійну групу і відносили їх до категорії «юридичних засобів правильного та ефективного застосуван-

ня правових норм» [4, с. 64]. Ця власність і соціальна призначеність актів тлумачення належить до актів як офіційного, так і неофіційного тлумачення. Призначення цих актів полягає в поясненні правових приписів, з'ясуванні закладеної в них державної волі, доведенні її до адресатів. Акти тлумачення правових норм мають велике значення для нормотворчої і правозастосовної практики.

На нашу думку, місце та роль актів тлумачення норм права у правовій діяльності та регулюванні суспільних відносин можна розглядати у двох аспектах. Це, по-перше, місце яке воно займає в правовій діяльності, а по-друге – місце в правовому регулюванні суспільних відносин.

Література

1. Таманага Б. Верховенство права: історія, політика, теорія / пер. з англ. А. Іщенко. К.: Києво-Могилян. акад., 2007. 208 с.
2. Балинська О. М. Правова комунікація: вербально-біхевіористський підхід: монографія. Львів: ПАІС, 2008. 212 с.
3. Лазарев В. В. Липень С. В. Теория государства и права: учебник для академического бакалаври ата. 5-е изд., испр. и доп. М.: Издательство Юрайт, 2015. 521 с.
4. Національні тенденції та міжнародний досвід сучасного праворозуміння: монографія / Ю. С. Шемшученко, Н. М. Оніщенко, О. В. Зайчук та ін.; за заг. ред. Н. М. Оніщенко. К.: Юрид. думка, 2013. 480 с.

ЩОДО РОЗВИТКУ ВОДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Мельянков А.,
магістр

Гафурова О.,
д.ю.н., професор
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Ключові слова: вода/ water, законодавство/ legislation, охорона вод/ water protection.

Завданням водного законодавства є регулювання правових відносин з метою забезпечення збереження, науково обґрунтованого, раціонального використання вод для потреб населення і галузей економіки, відтворення водних ресурсів, охорони вод від забруднення, засмічення та вичерпання, запобігання шкідливим діям вод та ліквідації їх наслідків, поліпшення стану водних об'єктів, а також охорони прав підприємств, установ, організацій і громадян на водокористування.

Основним нормативно-правовим актом, яким регулюються водні відносини в нашій країні є Водний кодекс України (далі –ВК України).

Угодою про асоціацію від 27.06.2014 р., ратифікованою Законом України від 16.09.2014 р. визначено, що співробітництво між Україною та ЄС має здійснюватися у т.ч. і у сфері якості води та управління водними ресурсами (ст. 361). Поступове наближення законодавства України до права та політики ЄС у сфері навколишнього природного середовища здійснюється від-

повідно до Додатка XXX до Угоди про асоціацію. згідно з Угодою Директива Ради 91/676/ЄЕС від 12 грудня 1991 р. про захист вод від забруднення нітратами з сільськогосподарських джерел має бути імplementована у законодавство України. Необхідно констатувати, що нашою країною не виконується Угода про асоціацію у частині імplementації «нітратної» Директиви (початковий термін виконання – 2017 р.). Продовження терміну до 31 грудня 2020 р., не гарантує, що приведення аграрного законодавства у відповідність з її вимогами. Адже, до цих пір залишаються не прийнятими: Кодекс кращих сільськогосподарських практик, Методика визначення уразливих зон, План заходів щодо зменшення рівня забруднення вод нітратами із сільськогосподарських джерел. Відповідно, не здійснюється робота щодо виявлення уразливих до накопичення нітратів зон; створення їх реєстру, а також проведення моніторингу вмісту нітратів у поверхневих і ґрунтових водах.

З метою визначення основних напрямів державної політики у сфері водного господарства, збереження і відтворення водних ресурсів, підвищення їх якості, впровадження системи інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом Верховною Радою України 24.05.2012 р. було прийнято Закон України «Про затвердження Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 р.». Відповідно до Програми розвиток водного господарства нашої держави має бути спрямований на: впровадження ефективного, обґрунтованого та збалансованого механізму використання, охорони та відтворення водних ресурсів, забезпечення сталого розвитку державної системи моніторингу вод згідно з міжнародними нормами; гармонізацію українського законодавства з міжнародними нормами та удосконалення нормативно-правової бази щодо забезпечення якості водних ресурсів; впровадження системи інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом; підвищення технологічного рівня водокористування, впровадження мало-водних та безводних технологій, розроблення більш раціональних нормативів водокористування, будівництва, реконструкції та модернізації систем водопостачання і водовідведення тощо

Основоположним документом законодавства України, що визначає правові, економічні та організаційні засади функціонування системи пит-

ного водопостачання є Закон України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» від 10.01.2002 р., основною метою якого є забезпечення населення якісною та безпечною для здоров'я людини питною водою, що у повній мірі відображає основні цілі європейського політики у сфері питного водокористування.

Відповідно чинного законодавства, до 2025 року в Україні передбачається впровадження механізмів стимулювання підприємств до енергоефективності, стабілізація екологічної ситуації шляхом закріплення змін у системі державного управління, удосконалення систем екологічного обліку та контролю, впровадження фінансово-економічних механізмів стимулювання екологічно орієнтованих структурних перетворень в економіці [4].

В свою чергу, до 2030 року передбачається істотне покращення стану навколишнього природного середовища шляхом збалансованості між соціально-економічними потребами і завданнями в сфері збереження навколишнього природного середовища, забезпечення розвитку екологічно ефективного партнерства між державою, суб'єктами господарювання та громадянськістю, сталого низьковуглецевого розвитку, який стане додатковим стимулом соціально-економічного розвитку України.

Перелік використаних джерел

1. Водний кодекс України: закон України від 06.06.1995 № 213/95-ВР. Редакція від 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text> ,

2. Кодекс України про надра: закон України від 27.07.1994 № 132/94-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 36. Ст. 340.
3. Податковий кодекс України: закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. Офіційний вісник України. 2010. № 92, ч. 1. Ст. 3248.
4. «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року. Закон України від 28.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#n8>.
5. «Про охорону навколишнього природного середовища». Закон України № 1264-XI. Ред. від 16.10.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>.
6. Цивільний кодекс України: закон України від 16.01.2003 № 435-IV // Офіційний вісник України. 2003. № 11. Ст. 461.

КОМПЕНСАЦІЯ ВПЛИВУ СПРАЦЮВАННЯ ФУТЕРОВКИ МЛИНА І ПРОСЛИЗАННЯ КУЛЬОВОГО ЗАВАНТАЖЕННЯ НА ПОДРІБНЕННЯ РУДИ

Мацуй А.М.

Доцент, кандидат технічних наук

Центральноукраїнський національний технічний університет

Кондратець В.О.

Професор, доктор технічних наук

Центральноукраїнський національний технічний університет

Абашина А.А.

Студентка групи КІ-17

Центральноукраїнський національний технічний університет

Ключові слова: кульовий млин, подрібнення руди, перетворювач крупності, інваріантність, імпульсне керування

Україна здійснює вагомий внесок у світове виробництво залізорудної сировини для металургійної промисловості. Низький вміст корисного компонента в рудах потребує їх збагачення, де на подрібнення приходиться до 50% всіх енергетичних витрат і значна кількість молотильних тіл та футеровки. Це відбувається, крім того, при низькому значенні механічного коефіцієнта корисної дії (ККД), який складає біля 1% [1]. За даними авторів роботи [2] ККД традиційно вживаних для подрібнення обертальних млинів складає 0,4...2% [2]. Одним з напрямів покращення ситуації є підвищення енергоефективності подрібнення руди кульовими млинами, яка стримується відсутністю альтернативних технологічних агрегатів, дієвих заходів модернізації діючого обладнання та низькою ефективністю автоматизованого керування або його відсутністю. Враховуючи це, дана публікація, присвячена удосконаленню автоматизованого керування циклом подрібнення руди в першій стадії, є актуальною.

Автоматизованим керуванням циклом подрібнення руди в першій стадії збагачувальних фабрик як вітчизняні, так і зарубіжні вчені займаються давно. Значна частина розробок успішно використовується у виробництві. Однак задача зміни швидкості обертання барабана млина при спрацюванні футеровки не має практичного виходу. Розроблялися приводи зі змінною швидкістю обертання барабана кульових млинів, але їх вартість була високою і витрати не виправдовували отриманий ефект. Так задача залишається не розв'язаною, а галузь несе від цього значні збитки. Прослизання кульового завантаження млинів не вимірювалося і ніколи не враховувалося, хоч від цього створюються практично такі ж збитки.

В даній ситуації для розв'язання згаданих задач єдиним виходом є пошук інших підходів.

Метою даної роботи є пошук підходу компенсації впливу спрацювання футеровки млина і прослизання кульового завантаження на подрібнення руди.

На стан кульового млина поряд з іншими як збудуючі фактори також можуть впливати спрацювання футеровки і прослизання відносно неї молочної середовища. Відомо, що продуктивність кульового млина залежить від потужності, яка корисно витрачається. Потужність, в свою чергу, залежить від кута повороту кульового завантаження, який є функцією швидкості обертання барабана, ступеня заповнення його кулями і головним чином від коефіцієнта тертя. Величина останнього точно не відома і способів безпосереднього його експериментального визначення не існує. Тому величину коефіцієнта тертя можливо визначати лише приблизно. Рахують, що прослизання в кульовому млині буде повністю відсутнім при кульовому завантаженні 50%-45%. Однак, враховуючи, що найбільша корисно витрачена потужність в кульовому млині буде при 50% кульовому завантаженні, багато з підприємств підтримують саме такий режим подрібнення. Це теоретичний результат. Однак експериментально встановлено, що найбільша корисно витрачена потужність відповідає 40% кульовому завантаженню. Оскільки при цьому ефективність подрібнення руди буде дещо вищою, а витрата куль меншою, то підприємства починають переходити на такий режим роботи. Однак тут можливе прослизання куль вздовж футеровки при обертанні барабана. Прослизання куль, впливаючи на потужність, дещо зменшує ефективність подрібнення руди.

При подрібненні руди футеровка кульового млина спрацьовується, збільшуючи внутрішній діаметр барабана. Для технологічного агрегату МШЦ 4,5×6,0 при товщині футеровки 150 мм внутрішній радіус барабана складає $R=2,4$ м. Якщо футеровка спрацюється на 100 мм, то $R=2,3$ м. Оскільки критична швидкість

обертання барабана млина дорівнює $n_{кр} = 30\sqrt{g} / \sqrt{R}$, де R – внутрішній радіус барабана, $n_{кр}$ з новою футеровкою складає 19,3162 об/хв, а зі спрацьованою на 100 мм – 19,7316 об/хв, що при 80% критичній швидкості складе робоче обертання барабана – 15,4529 об/хв і 15,7853 об/хв. Тобто, при встановлених робочих обертах барабана 15,4529 об/хв при неспрацьованій футеровці необхідно було б при спрацьованій футеровці встановити 15,7853 об/хв. Незмінність обертів барабана приводить до певних змін в роботі кульового млина. Їх можливо прослідкувати з графіків споживаної млином корисної потужності при різних швидкостях обертання барабана і різних степенях його заповнення кулями, які відомі в теорії [3]. З графіків видно, що при 40% заповненні млина кулями максимум буде при 80% швидкості обертання барабана від $n_{кр}$. Оскільки при спрацьованні футеровки швидкість обертання не змінюється, то максимуму потужності не отримуємо.

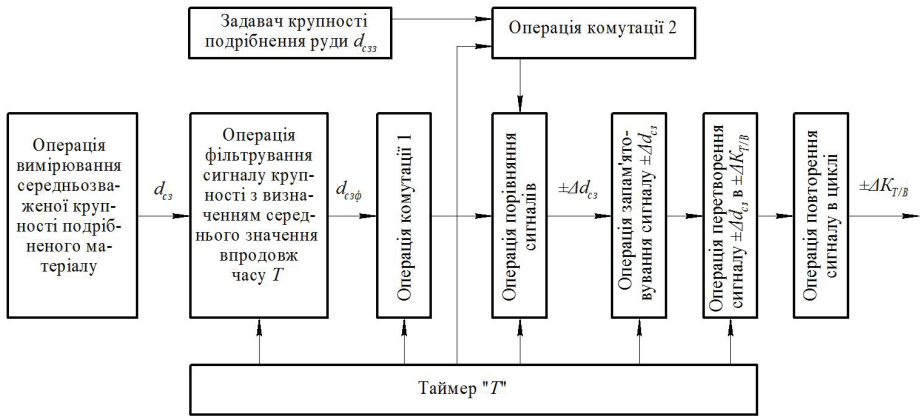

Рис.1. Функціональна схема інваріантного керування корекцією розрідження пульпи в кульовому млині за методом імпульсних систем

При $n=15,7853$ об/хв графік залежності праворуч і при новому значенні обертів при $n=80\% n_{кр}$ буде зменшена корисно споживана млином потужність, а отож і продуктивність технологічного агрегату. З графіків витікає, що такі зміни при спрацюванні футеровки можуть доходити до 2%. Не дивлячись на незначні зміни продуктивності млина це суттєво погіршує його показники, що буде наслідком недоподрібнення руди в розвантаженні.

Отже, адаптацію до прослизання кульового завантаження і спрацювання футеровки в системі керування подрібненням руди необхідно реалізувати. Як при прослизанні кульового завантаження, так і збільшенні внутрішнього діаметра млина подрібнювання руди буде погіршуватись.

Аналіз показав, що дану задачу можливо вирішити інваріантним методом керування, тобто компенсувати вплив цих збурюючих факторів. Однак спрацювання футеровки не завжди просто виміряти, а прослизання кульового завантаження взагалі не вимірюється. Вказані фактори все ж таки можливо оцінити непрямо, вимірюючи середньозважену крупність матеріалу в розвантаженні млина в умовах автоматичного керування подрібненням руди в кульовому млині, коли на виході повинна отримуватись задана середньозважена крупність твердого. Якщо процес керування відбувається достатньо точно і млин працює нормально, то на виході повинно формуватись задане значення середньозваженої крупності твердого, яке фіксується датчиком. Якщо ж середньозважена крупність твердого буде більшою встановленого значення, то це означає, що діють збурюючі фактори – прослизання кульового завантаження і спрацювання футеровки або один з них. Оцінкою впливу збурень буде різниця між фактичним і заданим значеннями середньозваженої крупності твердого в розвантаженні млина, тобто $\Delta d_{c3} = d_{c3\phi} - d_{c33}$. Сигнал Δd_{c3} є сумарною оцінкою впливу двох відмічених факторів і його можливо використати при компенсації збурюючих

впливів. При компенсації впливу цих збурюючих факторів можливо скористатись підходом, який розкрито у функціональній схемі, зображеній на рис.1. З рис.1 видно, що перш за все здійснюється операція вимірювання середньозваженої крупності матеріалу в розвантаженні млина. Оскільки сигнал датчика крупності є випадковим процесом, здійснюється його цифрове фільтрування зі знаходженням середнього значення впродовж часу

T. Після цього відбувається комутація пристроїв 1 і 2, що забезпечує здійснення операції порівняння сигналів задавача середньозваженої крупності $d_{\text{сз}}$ і фактичного значення крупності твердого в розвантаженні млина $d_{\text{сзф}}$ зі знаходженням $\pm \Delta d_{\text{сз}}$. Сигнал $\pm \Delta d_{\text{сз}}$ запам'ятовується, після чого виконується операція перетворення сигналу $\pm \Delta d_{\text{сз}}$ в $\pm \Delta K_{\text{Т/В}}$ – поправку на співвідношення тверде/вода в кульовому млині для забезпечення зміни швидкості руху пульпи і відповідної зміни часу подрібнення руди. Через повторювач сигналів поправка $\pm \Delta K_{\text{Т/В}}$ весь час діє на інший вхід елемента порівняння автоматизованої системи керування вищого ієрархічного рівня розрідження пульпи у кульовому млині першої стадії подрібнення руди. Усіма операціями функціональної схеми керує таймер, який витримує проміжок часу *T*. Як видно, інваріантне керування корекцією розрідження пульпи у кульовому млині здійснюється за методом імпульсних систем, ідеально пристосованих до інерційних об'єктів, яким являється кульовий млин. Якість такого керування залежить від параметрів імпульсів, тобто, величини *T*. Тут тривалість осереднення сигналу датчика крупності матеріалу в розвантаженні млина доцільно прийняти однаковою з паузою імпульсів *T*. Вона може навіть дорівнювати часу проходження пульпи через кульовий млин. Зміна часу проходження пульпи через кульовий млин в наслідок коливань крупності вихідної руди до цього не має прямого відношення, оскільки це різні фактори, які впливають на стан технологічного агрегату. Алгоритм перетворення $\pm \Delta d_{\text{сз}}$ в $\pm \Delta K_{\text{Т/В}}$, як показує аналіз, найкраще побудувати на основі екстремального підходу, здійснюючи збільшення на встановлену величину $\Delta K'_{\text{Т/В}}$ амплітуди впливу в кожному циклі регулювання *T* до моменту коли $|\Delta d_{\text{сз}}|$ зменшиться до найменшого значення. На практиці можливо уточнити як тривалість *T* паузи між імпульсами, так і значення коефіцієнта зв'язку між $\Delta d_{\text{сз}}$ і $\Delta K_{\text{Т/В}}$ для досягнення найкращої якості керування.

Середньозважену крупність розвантаження кульового млина можливо визначити за допомогою запропонованого засобу [4] у вигляді магнітоелектричної системи, яка взаємодіє з матеріалом розвантаження кульового млина і індукуює ЕРС, що дорівнює

$$E = -wK_{\phi}F e_{\text{м}}(\%) \frac{v}{k_1 k_2} \sqrt{\frac{\pi d^3 V_T}{12} (2k_2^2 + k_1^2)}, \quad (1)$$

де *w* – число витків в; K_{ϕ} , k_1 , k_2 – сталі величини, що залежать від параметрів

магнітоелектричної системи; Fe_m – вміст магнетиту в твердому; u – швидкість переміщення матеріалу в контрольованому об'ємі магнітоелектричної системи; d – середньозважений розмір часток твердого; V_T – об'єм твердого в контрольованому об'ємі магнітоелектричної системи.

У залежності (1) параметри w , K_ϕ , k_p , k_2 – незмінні константи, параметр V_T також можливо рахувати незмінним. Швидкість u у (1) також буде незмінною, оскільки барабан млина обертається з постійною швидкістю. Вміст магнітного заліза вимірюється за допомогою перетворювача Холла і за його сигналом вводиться поправка. Тому середньозважену крупність розвантаження кульового млина можливо вимірювати з достатньо високою точністю.

Таким чином, за виміряною середньозваженою крупністю розвантаження кульового млина можливо вносити корекцію в автоматизовану систему керування, яка буде змінювати режим роботи технологічного агрегату з тим, щоб забезпечувати подрібнення руди до заданої крупності. При цьому вихід готового продукту в циклі подрібнення може зростати до 4%.

Література

1. Науменко Ю.В. Основи теорії режимів роботи барабаних млинів. Рівне: СПД Зелент, 2009. 282 с.
2. Півняк Г.Г., Кириченко В.І., Кириченко В.В. Млини і технологія примусового подрібнення матеріалів. Наука і інновації. 2006. Т.2. №3. С. 20–27.
3. Андреев С.Е., Зверевич В.В., Перов В.А. Дробление, измельчение и грохочение полезных ископаемых. Москва: Недра, 1980. 415 с.
4. Мацуй А. М. Теоретичне дослідження ідентифікації середньозваженої крупності розвантаження кульового млина і пісків односпірального класифікатора. Гірничий вісник. 2018. Вип. 103. С. 197–203.

СВОБОДА ВОЛІ: ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ

Семенова К. О.

студентка гр. КН-19

Марченко В. О.

к. і. н., доц. кафедри філософії

ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»

Ключові слова: свобода, людська воля, світогляд, відповідальність.

Key words: freedom, human will, worldview, responsibility.

Одним з вагомих філософських питань різних епох було та залишається питання свободи волі. У загальному розумінні воно про те, чи є людина вільною у своїх рішеннях та діях, або вони детерміновані, визначені наперед долею.

Необхідно зазначити, що у різних етапах розвитку людства існували різні думки та підходи щодо свободи волі конкретно та свободи взагалі. Для Сократа, Епікура та інших представників античної філософії свобода була змістом і метою людського існування. Для представників середньовічної схоластики (Ансельм Кентерберійський, Фома Аквінський) свобода розуму і вчинків простягалися тільки в межах церковних догматів. Інше ж вважалося тяжким гріхом, а еретиків чекали великі санкції та покарання. З початком Нового часу світогляд людини розширюється під впливом нових відкриттів, та основною стає думка про свободу як природний стан людини, прагнення до справедливості та соціальної рівності. Цю думку підтримував насамперед Томас Гоббс та інші філософи того часу. Великий внесок також зробили і представники німецької класичної філософії. Зокрема, для Імануїла Канта

свобода волі мала значення «недоступної чуттєвому пізнанню сутність людини», що існувала завжди і була природньою для людини [2, с. 257]. Артур Шопенгауер вважав свободу волі умовною і підлеглою насамперед інстинкту виживання та залишення нащадків: «Універсальний об'єкт волі – «воля до життя». Перше правило волі до життя – інстинкт самозбереження, який веде до егоїзму, що є джерелом усіх вчинків людини» [3, с. 193].

Джон Перкінс у своїй праці «Сповідь економічного вбивці» писав: «Я прийшов до розуміння того, що життя зіткане із безлічі подій. Як ми реагуємо на них, як ми здійснюємо те, що деякі називають свободою волі – є головне; вибір, який ми робимо на крутих обертах своєї долі, робить нас тими, хто ми є» [4, с. 27]. Звідси можна побачити, що свобода волі – невід'ємний компонент людської сутності, який притаманний саме людині.

Свобода волі є досить неоднозначним поняттям. Вона не є абсолютною, маючи у собі певні межі. Цими межами у людському суспільстві є відповідальність. За визначенням Є. А. Подольської, «якщо свобода означає

можливість вибору певної форми дії в конкретній ситуації на основі необхідності, то відповідальність є здатність особистості приймати адекватне рішення, передбачати наслідки своїх дій та відповідати за них перед суспільством» [5, с. 693]. Разом з цим, існує пропорційне відношення між свободою та відповідальністю особистості: зі збільшенням свободи людини збільшується і відповідальність за користування наданою людині свободою. Звідси бачимо, що відповідальність об'єктивно виступає основним критерієм волі та свободи людини.

Однак, зі згаданої вище наявності у свободи меж, маємо певну її детермінованість. Це зумовлено багатьма чинниками, зокрема економічними, культурними, соціальними та психологічними, тощо. З приводу цього один з найвідоміших представників екзистенціалізму Ж.-П. Сартр створив оригінальну на той час концепцію свободи волі особистості. На його думку, сутність людини – є її майбутнє, тобто лише власні рішення людини впливають на її долю. Речі, що її оточують, в принципі не мають суттєвого значення для того, що станеться з людиною пізніше, бо її дії детермінуються не речами (суспільними відносинами, інститутами, ідеалами), а ставленням людини до речей [1, с. 208-210].

Цілком зрозуміло, що попри існування позитивної оцінки свободи волі, завжди буде існувати і її протилежність. Тут потрібно розглянути трактування свободи з позицій волюнтаризму та фаталізму.

Волюнтаризм (від лат. *voluntas* – воля) – це ідеалістичний напрям у філософії, що розглядає волю як вищий принцип буття. Започаткували цей напрям ідеї Августина й Скотта та вчення Канта і Фіхте, а вже у якості самостійного філософського напрямку він був розвинутий Шопенгауером [2, с. 258].

Фаталізм (від лат. *fatalis* – фатальний) – за основу мав залежність людського життя від долі, Божественної волі або інших незмінних причин. Таким чином, цей філософський напрямок повністю відкидає свободу вибору. Одним з яскравих сучасних представників цієї течії є відомий американський філософ та публіцист Сем Харріс. Він стверджує: «Люди мають багато суперечливих один одному бажань – і деякі бажання є патологічними (небажаними) навіть для того, у кого вони виникають. Більшість людей керують безліччю взаємовиключних бажань та прагнень. Ви бажаєте закінчити роботу, але також схиляється до того, щоб перестати працювати, для того щоб мати змогу пограти з вашими дітьми. Ви прагнете кинути палити, але водночас так само страшно бажаєте наступної цигарки. Ви боретесь за те, щоб економити гроші, але вас також приваблює ідея купити новий комп'ютер. Де свобода в тому, коли одне з цих протилежних один одному бажань нез'ясовно бере гору над конкуруючим?» [6, с. 3].

Важливою складовою внутрішньої свободи кожної особи є такий елемент як вибір, який є найважливішим про-

явом людської волі. З початком існування людства суспільство намагається підпорядкувати собі волю людини. І з одного боку, це дійсно має сенс, бо погляди кожної особистості формуються саме під час перебування в соціумі. Але, з іншого боку, потрібно пам'ятати про те, що кожна особа має свою індивідуальність та завжди діє по-своєму. Це – наглядне підтвердження наявності у людини власної волі. З цієї точки зору, свобода волі людини проявляється тоді, коли вона має можливість зробити власний вибір, не перебуваючи під впливом зовнішніх факторів. Жан-Жак Руссо зазначав: «Тільки той виконує свою волю, хто не потребує для цього чужих рук: звідси випливає, що перше з усіх благ не влада, а свобода. Істинно вільна людина бажає тільки того, що він може і робить те, що йому завгодно».

Таким чином, питання свободи людської волі як у філософському, так і у будь-якому іншому аспектах неодмінно викликає суперечки. Воно є неодмінною складовою людського існування, яке неможливо ігнорувати. Концепція свободи волі заснована на

багатьох аспектах людської діяльності, з яких ключовими є відношення людини до навколишнього світу, ступінь її детермінованості; вибір самої людини, вплив суспільства та інші. Усі ці характеристики впливають на розуміння людиною світу, звідки вона і формує власне поняття про свободу волі та її межі.

Література:

1. Андрущенко В. П. Сучасна соціальна філософія : курс лекцій / В. П. Андрущенко, М. І. Михальченко. – К.: Генеза, 1996. – 368
2. Данильян О. Г. Філософія. Підручник / О. Г. Данильян, В. М. Тараненко – К, 2010. – 512 с.
3. Кремень В. Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції. Підручник / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн – К.: Книга, 2005. – 528 с.
4. Перкінс Дж. Сповідь економічного вбивці. – Режим доступу: <https://monster-book.com/ispoved-ekonomicheskogo-ubiycu>. – Назва з екрану. – 1.11.2020.
5. Подольська Є. А. Філософія. Підручник / Є. А. Подольська – К.: Фірма «Інкос», Центр навчальної літератури, 2006. – 704 с.
6. Харріс С. Свобода волі, якої не існує. – Режим доступу: http://loveread.ec/read_book.php?id=46933&p=3. – Назва з екрану. – 1.11.2020.

ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ СМИСЛОопераційних ПРАКТИК

Храменок Л. О.

викладач кафедри соціально-гуманітарної освіти

КЗ Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Проаналізуємо концепт «віртуальна реальність» в постнекласичній парадигмі науки.

Незважаючи на високу популярність та вивченість проблеми віртуальної реальності можна говорити про актуальність даного дослідження в контексті постнекласичних практик. Виникає питання чи достатньо вивчена віртуальна реальність в структурі відносин людини і світу, та чи можна здійснити її компактний опис за допомогою виділення суб'єкт-субстанції даного поняття? Філософська актуальність полягає у проясненні категорії віртуальної реальності на новому етапі розвитку науки, в новому контексті, а саме в контексті смислоопераційних практик.

У розробленні контексту віртуальної реальності за допомогою смислоопераційної практики допомогла праця Л. М. Богатої [1], яка власне і ввела поняття даного виду практики. У вивченні суті реальної віртуальності допомогли праці Ж. Дельоза, М. Кастельса. Різноманітні аспекти аналізу проблеми віртуальної реальності, знайшли своє вираження на сучасному етапі становлення науки, в роботах таких авторів як: М. Носов, С. Хоружий, О. Астафьева, Д.Шапіро, Е. Тара-

тута, Ю. Г. Легенький, Л. Нікітін та інші.

Мета статті – побудувати суб'єкт-субстанції віртуальної реальності за допомогою трансформацій понять віртуальності та реальності на основі смислоопераційних практик.

Даний вид практики передбачає здійснення опису певного дослідження спираючись на чотири смислоопераційні процедури: смисловиявлення, смислор'ясування, смислзакріплення та смисловживання. Автор даного виду практики Л. М. Богата конкретизує дані операції, а саме «процедура смисловиявлення пов'язана з процесами споглядання і її результатом являється формування смислообразуючих конструктів. Процедура смислор'ясування застосовується щодо смислообразуючих конструктів. Важливою рисою смислор'ясування можна вважати необхідність фіксації *термінологічного базиса*, а також побудови нових висловлювань, що фіксують *смислові зрушення*. Процедура смислзакріплення пов'язана з операцією виявлення значення смислу, що сприяє його переводу в широке культурне перетворення. Смисловживання спрямоване на введення *проявлених, прояснених і закріплених* смислів в культурну цирку-

ляцію. *Смисловживання* завершує цикл смислоопераційних практик» [1, с. 282].

Отже, *смисловиявлення* віртуальної реальності характеризується термінами «віртуальність» та «реальність», окремий розгляд яких визначається певною логічною несумісністю цих понять. «Віртуальний» (від лат. *virtualis*) означає «можливий», та (від лат. *virtus*) – сила, здатність. Отже «віртуальний» означає – «здатний», «такий, що може» та «можливий». Термін «реальність» (від лат. *realis*) означає «матеріальний, дійсний», тобто той, що існує в дійсності. «Своєрідність віртуальної реальності, – як відмічає Л. Нікітін, – полягає в тому, що хоча вона й похідна від матеріального світу, але ця похідність опосередкована людськими знаннями, творчими здатностями людського духу» [6, с. 45].

Доцільно, на наш погляд, термін «віртуальна реальність» застосовувати як такий, що описує взаємовідношення людини зі світом. Даний термін як і багато інших реальностей науки потребує змістовного аналізу, котрий би дав свої пояснення та прогнози. Поскілки, віртуальна реальність це не всі прояви віртуального то побудуємо її модель за допомогою таких термінів як віртуальності віртуального, реальності реального та реальної віртуальності. Подібна інтерпретація віртуальної реальності включає всю її багатогранність.

Взаємодія віртуальної реальності з іншими трансформаціями віртуальності та реальності, допоможе розкрити різноманітність практичного засто-

сування технологій віртуальної реальності, що дозволить вивести її на новий методологічний рівень. Зупинимось детальніше на відмінностях, загальних особливостях і зв'язках, існуючих між різними аспектами застосування проблематики віртуальної реальності.

Таким чином, окреслимо *смислос'ясовну* процедуру смислоопераційних практик. Так, віртуальна реальність у структурі відносин людини і світу складається з таких компонентів як віртуальності віртуального, реальності реального та реальної віртуальності. Спочатку зупинимось на вищезгаданому компоненті *віртуальності віртуального*. Даний компонент передбачає взаємодію людини з штучною або свідомо чи несвідомо створеною ілюзією. На сьогоднішній день, для науки, досить актуальним є питання феномену існування невідомої частини спектру життя за межами реального, тобто видимого. Поняття «віртуальності віртуального» розглядається як віртуальне середовище нереальної реальності. Тобто якщо людина за допомогою віртуальних об'єктів перебуває в нереальній реальності, то створена ілюзія стає реальністю для суб'єкта в віртуальному середовищі. Наприклад, людина за допомогою віртуального об'єкту машини часу потрапляє в нереальну реальність її майбутнього яке в даний момент часу вона сприймає як реальність. Чи то наприклад, комп'ютерний вірус мешкає у віртуальному середовищі і здатен створювати сам себе.

Настав час перейти до наступного – *реальності реального*. Даний компонент передбачає багаторівневість реальності, бачення суб'єктом за допомогою п'яти органів відчуттів, спеціальних пристроїв тощо світу, який існує умовно незалежно від нього. Наприклад, ми знаємо про існування певного сузір'я, але детально розглянути його можемо за допомогою телескопу, або деяку бактерію на столі за допомогою мікроскопу, зрозуміти вміст страви за допомогою п'яти органів відчуттів та хімічного аналізу. Так, світ нашого повсякденного життя ми бачимо таким, яким нам його залишили наші предки. Наше уявлення про страву буде залежати від тих знань якими ми володіємо, а правильність їх чи хибність можна перевірити тільки з часом. Ми віримо в істинність певної формули, але з часом з'ясуємо її повну чи часткову хибність. Як наприклад, квантова механіка змінила наші уявлення про світ.

Розглянемо наступний компонент *реальність віртуального*. Дане поняття уже було предметом розгляду таких вчених як Ж. Дельоз та М. Кастельс. Так, М. Кастельс говорить, що «реальність, так, як вона переживається, завжди була віртуальною – вона переживалась через символи, які завжди наділяють практику деяким значенням, що відхиляється від їх строгого семантичного визначення» [3, с. 351]. Цей компонент передбачає бачення суб'єктом можливих світів. Наприклад, ми знаходимось під гіпнозом, а експериментатор за допомогою нас спостерігає за надуманим світом ре-

альності віртуального, але ми в свою чергу перебуваємо у ілюзорному світі віртуальної реальності.

Матеріали дослідження попередніх двох процедур смислоопераційних практик дають змогу узагальнити вищесказане в наступній процедурі *смислозакріпленні*. Значить, структура віртуальної реальності пов'язана з взаємодією трьох компонентів віртуальності віртуального (тобто штучно створеного світу людини чи то за допомогою її думки, або органів відчуття та штучно створених інформаційних технологій), реальності реального (тобто об'єктивного світу людини, світу який вона сприймає усіма органами відчуттів та реально доведеного, який можна побачити за допомогою спеціальних пристроїв чи то мікроскопу, чи телескопу та інших технічних пристроїв) та реальності віртуального (тобто суб'єктивний світ людини, світ не просто надуманий, а який сприймається як дійсний за допомогою технічних, психологічних засобів, чи то просто сну). Слід зауважити, що об'єкти зі стану віртуальності можуть переходити в стан реальності і навпаки. Наприклад, існує певний вид рослини, але з часом із-за необережного ставлення до природи людини, даний вид рослини поступово відмирає, його заносимо до червоної книги, але запізно і ця рослина зникає зовсім, тобто з реального стану існування переходить у віртуальний. Або навпаки людство виводить нову породу собаки і тим самим дана тварина з віртуального стану переходить у реальний.

Нарешті, перейдемо до завершального етапу смислоопераційних практик – *смисловживання*. Так, сутність проблеми віртуальної реальності на пряму залежить від аналізу ситуації в яку потрапила в даний момент людина. Дослідження свого внутрішнього світу за допомогою віртуальної реальності не тільки дасть змогу самопізнати себе самого, а й створити нову дійсність яка б дозволила людині завдяки своїм відкриттям управляти розвитком природи та суспільства. За допомогою технічних можливостей суб'єкт може потрапити у нову дійсність, якій характерні свої відносини, критерії оцінки, своя система вимірювань та цінностей, свій спосіб передачі інформації і т. д. Але незважаючи на технічні можливості кожна людина в певний момент часу буде сприймати свій простір, свій можливий світ по різному.

Для тлумачення віртуальної реальності використаємо поняття «складки». А віртуальність віртуального, реальність реального та реальна віртуальність і є певною мірою іпостасями складки віртуальної реальності.

Використаємо теорію складних систем для пізнання віртуальної реальності в нелінійній методології. І. А. Верещагін констатує, що «шлях до складного – це шлях до середовищ з великими нелінійностями і новими властивостями, з більш складним спектром форм і структур. Це дає підстави розглядати світ як ієрархію середовищ з різною нелінійністю... Надскладне, нескінченномірне, хаотизоване на рівні елементів середовище (сис-

тема) може описуватися, як і будь-яке відкрите нелінійне середовище (система), невеликим числом фундаментальних ідей і образів, а потім і математичних рівнянь, що визначають загальні тенденції розгортання процесів у ньому» [2, с. 266]. Розглядаючи під таким кутом зору віртуальну реальність, виділимо випадковість як один із її компонентів який зустрічається зі складністю та нелінійністю.

Використаємо нелінійні системи фіксування причинно-наслідкових зв'язків. Таке багатовимірне мислення дозволить виявити несподівані смисли віртуальної реальності. Випадкове нелінійне мислення можна спостерігати у взаємодії простого та складного, порядку та хаосу і т. д. Так, нелінійність багатогранна і випадковість її мислення змінює наші уявлення про світ. В. В. Налімов підкреслюючи загадковість світу використовує поняття «замежної реальності» для опису спонтанності, яку він називає метавипадковістю. «Спонтанність (чи метавипадковість)» знаходить своє вираження в силогізмі Бейеса. Це формальний, тобто математичний, опис процесу самоорганізації, що не підкоряється причинно-наслідковій розшифровці» [5, С. 149].

З самого початку необхідно погодитися з тим, що для вивчення нелінійності як головної властивості природи, світу необхідно відповідно сучасне нелінійне мислення. Тим самим синергетична концепція пізнання, з однієї сторони, – спрямована на пізнання системних закономірностей, а з іншої, – на дослідження точок розриву еволюції

системи. Відповідно одному із законів природи все змінюється від порядку до безпорядку. Людина намагаючись подолати безлад прогресує або регресує в своєму розвитку.

Розглядаючи різноманітні шляхи пізнання віртуальної реальності ми стикаємося з проблемністю її тлумачення, що впливає на шляхи сучасного філософського розуміння не лише поняття «віртуальної реальності» в цілому, а і самих понять віртуальності та реальності. Взаємозв'язок цих категорій носить складний і неоднозначний характер, тому досить важливим є розгляд віртуальної реальності як об'єкта філософського пізнання. Одним із необхідних аспектів такого аналізу є розгляд цілісності феномену віртуальної реальності з позиції теорії складності.

Так, складність багатогранна, як пише Н. В. Кочубей «відмінність постнекласичного розуміння складності від попередніх типів раціональності полягає в тому, що у класичній раціональності складність зазвичай зводилася до кількості елементів. У постнекласичній раціональності складність переростає у складнісінькість як поєднання складності онтологічної зі складністю процесів пізнання, взаємодії того, хто пізнає, з тим, що пізнається, з рефлексивністю, самореферентністю, конструктивністю та когерентністю цих процесів» [4, с. 8].

Так, можна виділити такі характеристики складності віртуальної реальності:

- немає причинно-наслідкових зв'язків;

- нестійкість;
- досить короткий проміжок існування в часі.

Отже, аналіз поняття віртуальної реальності тільки починається. Вона розглядається як в сучасних природничо-наукових, філософських так і в міждисциплінарних дослідженнях. Але, яку область науки ми б не розглядали, віртуальна реальність не можна існувати окремо від суб'єкта. Суб'єкт переробляє сигнали в знаки, в нові типи віртуального буття. Віртуальний розвиток відображається в напрямку погодженості штучних суб'єктів, що може означати початок принципово нового етапу в житті цивілізації.

Таким чином, сутність проблеми віртуальної реальності на пряму залежить від аналізу трансформації (віртуальність – реальність) та з'ясування того, яке місце займає дана проблема в ній. На нашу думку, віртуальна реальність розкривається як взаємодія віртуальності віртуального, реальності реального та реальної віртуальності; на відміну від комп'ютерної віртуальної реальності основа якої складається з таких компонентів як віртуальність віртуального та реальна віртуальність.

Значить, запропонована суб'єкт-субстанція віртуальної реальності за допомогою трансформацій понять віртуальності та реальності на основі смислоопераційних практик дозволяє комплексно представити технологію віртуальної реальності для подальшого її розвитку, що дозволить поглибити та розвинути різні області наукового знання.

Література

1. Богатая Л. Н. На пути к многомерному мышлению: Монография. Одесса: Печатный дом, 2010. 372с.
2. Верещагин И. А. Метафизика точных наук, синергетика. Оригинал-макет подготовлен в БФ ПГТУ, 2004, доработан, 2012. 292с.
3. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура. Москва: ГУ ВШЭ, 2000. 608 с.
4. Кочубей Н. В. Постнекласичні виміри складності. Філософські науки: традиції та інновації. Наук. журнал. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2013. № 1 (7). С. 3–9.
5. Налимов В. В. Самоорганизация как творческий процесс: философский аспект. Синергетическая парадигма. Нелинейное мышление в науке и искусстве. Москва: Прогресс-Традиция, 2002. С. 143-154.
6. Нікітін Л. Віртуальна реальність як соціальне явище. Філософська думка. 1999. №6. С. 43 – 57.

OBJECTS OF CIVIL LEGAL RELATIONS IN THE UKRSSR IN THE PERIOD OF THE NEW ECONOMIC POLICY

Ie.O. Vasyliev

assistant prof., candidate of sciences
Yaroslav Mudryi National Law University

Keywords: New Economic Policy, objects of civil legal relations, property, property rights, property, building right, inheritance law, copyright

As of the beginning of the February Democratic Revolution of 1917, the Russian Empire had a well-developed system of legislation governing civil relations, primarily Volume X of the Code of Laws of the Russian Empire, as well as certain legislative acts included in the Complete Collection of Laws of the Russian Empire (for example, the Copyright Act of 1911). However, as early as October 1917, with the establishment of the Bolshevik regime and the promulgation of the first Bolshevik decrees, a large-scale attack on private capital began. From the first days of Soviet rule in Russia, private ownership of land was abolished. [2, p.17]. Decree of the SNC of the RSFSR from 20.08.1918 «On the abolition of private ownership of real estate in cities» abolition of the right of private ownership was extended to all land plots, both built and unbuilt, belonging to individuals and industrial enterprises, institutions and agencies are located within urban settlements [2, p.132-135].

By a decree of the Central Executive Committee of December 14, 1917, the banking business was declared a state monopoly and all commercial banks and credit institutions were nationalized.

report on the issuance of money. The further course of events and, first of all, the fight against economic ruin, as noted by VI Kasyanenko forced the Bolshevik government on June 28, 1918 to announce the large-scale nationalization of large enterprises of leading industries. [3 p.5-6].

The Resolution of the All-Ukrainian Film Committee of April 2, 1919 «On the Prohibition of Private Film and Photographing of Street Events, Demonstrations, etc.» provided that from the date of publication of this resolution all private street filming and photography of street events, manifestations, troops, etc. All available in private hands street movies and photographs taken after January 1, 1919, were to be submitted to the All-Ukrainian Committee, non-compliance with this decision entailed the transfer of the court to the revolutionary tribunal and confiscation of apparatus «[4].

The decree of the SNC of Ukraine of March 11, 1919 «On the abolition of inheritance» provided for the complete abolition of the right of inheritance both by law and by spiritual will for all property located in the USSR, regardless of the citizenship of the heirs [5]. Amendments

to this Decree under the Decree of 21.03.1919 provided for the abolition of any inheritance rights to the property of the deceased, the value of which exceeds 10,000 rubles, for property of lesser value was allowed to transfer it only to another spouse, children, full or half-siblings. the deceased, his parents, provided they are unable to work and need [6]. Thus, in the conditions of «military communism» in the USSR, the transfer of ownership of hereditary property to the heirs became impossible.

According to the Decree of the SNC of the USSR of March 11, 1921 «On the purchase of museum valuables for state museums from private individuals», it was provided that all significant collections of monuments of art and antiquity, as well as various things of value to museums of the USSR are declared public property and pass to the All-Ukrainian Committee for the Protection of Monuments, Art, Antiquities and Nature and its local bodies. The only exceptions were collections and collections consisting of objects created by the work or scientific work of the owner and necessary for his artistic or scientific works, such collections were allowed to be alienated only in exceptional cases when collections are considered necessary for scientific and artistic institutions of the state., for a reward corresponding to the work of the collector. Some items that are important for museums were to be purchased for them with the payment of remuneration to the owners, with whom the authorized commission agreed on the purchase value

of the item. In case of exceptional artistic or scientific significance of the thing offered for purchase, when no agreement was reached on the price with the seller, the commission was given the right to sequester the thing until the issue of forced alienation of the thing with payment to the owner [7].

The subsequent large-scale implementation of the policy of «military communism» in the Soviet republics completely ruled out the possibility of private initiative, control over almost all material goods in the USSR and their disposal by the Soviet authorities. Only in the process of transition of the Soviet republics to the new economic policy becomes possible partial liberalization of property relations and expansion of the scope of civil rights of individuals.

On the eve of the proclamation of a new economic policy of the RSFSR SNC in a decree of 23.11.1920 declared that the process of restoring the productive forces of the country can be accelerated by involving foreign state and municipal institutions, private enterprises, joint stock companies, cooperatives and workers' organizations [8]. The provisions of the Decree were subject to direct application on the territory of the USSR in accordance with the resolution of the All-Ukrainian Committee of January 27, 1920 «On the unification of the USSR and the RSFSR» [9, p.10].

Resolution of the All-Ukrainian Central Executive Committee of July 26, 1922 «On the basic private property rights recognized by the USSR, protected by its laws and protected by the courts of the

USSR» set guidelines for the further development of civil law. This resolution gave all citizens with unlimited legal capacity the right to establish industrial and commercial enterprises on the territory of Ukraine and to engage in professions and trades permitted by law, in compliance with all the requirements of the relevant regulations. In the field of property rights, citizens were given: 1) ownership of denationalized buildings in urban and rural areas, with the right to alienate these buildings and with the transfer to the buyer of the right to lease land for buildings; 2) the right to build in both urban and rural areas on the basis of agreements with local authorities for a period not exceeding 49 years; 3) the right of ownership of movable property (industrial and commercial enterprises, tools, means of production and goods, money capital, household items and personal use); 4) the right of pledge of the specified property; 5) copyright and invention, as well as the right to trademarks; 6) the right of inheritance by law and will, etc. Citizens were granted the right to enter into any contracts not prohibited by law, including property leases, sales, mines, loans, loans, sureties, insurance, various types of companies, promissory notes, etc. The text of the resolution emphasized that it had no retroactive effect, ie it did not restore pre-revolutionary property rights, did not cancel the previous expropriation of private property and did not give grounds to the former owners to demand the return of their property. In general, this resolution significantly expanded the property, inheritance rights of citizens of the USSR,

recognized intellectual property rights and property rights arising from participation in companies [10].

The Civil Code of the USSR, which fully followed the relevant code of the RSFSR, was enacted on January 1, 1923 by the resolution of the CEC of the USSR of December 16, 1922. This resolution on the entry into force of the Civil Code of the USSR emphasized that no disputes in civil relations November 1917, are not accepted for consideration by judicial and other institutions of the republic. Disputes in civil law, which arose between November 7, 1917 and before the entry into force of the Civil Code of the USSR, were to be governed by the laws in force at the time of their occurrence. The provisions of the Civil Code of the Ukrainian SSR were applied to legal relations that were allowed by the laws that were in force at the time of their occurrence, and were not fully regulated by these laws. Widespread interpretation of the Civil Code of the USSR was allowed only when required by the protection of the interests of the workers 'and peasants' state and the working masses. In addition, the interpretation of the Code's provisions on the basis of the laws of overthrown governments and the practice of pre-revolutionary courts was prohibited. In Art. 20 of the Civil Code of the USSR additionally provided that property withdrawn from civil circulation may be the object of civil law only to the extent that it is positively stated by law [11].

Chapter Three of the Central Committee of the Ukrainian SSR of 1922 «Objects of Rights (Property)» enshrined restrictions on land ownership already

known to Soviet law. According to Article 21 of the Central Committee of the USSR, land was the property of the state and could not be the subject of private circulation, possession of it was allowed only on the rights of use. It is also interesting that in the note to Article 21 of the Central Committee of the USSR it was noted that with the abolition of private ownership of land, the division of property into movable and immovable was abolished. Also, significant restrictions on objects seized from civil circulation were established in Art. 22 of the Central Committee of the USSR in 1922: nationalized enterprises, their equipment, railways and their rolling stock, nationalized vessels, as well as nationalized structures were withdrawn from private circulation and could not be alienated and mortgaged by the bodies in charge of them, as well as used to meet the requirements of creditors. At the same time, nationalized enterprises, buildings and vessels could be leased in the manner prescribed by law.

According to Art. 23 of the Central Committee of the USSR provided that weapons, explosives, military equipment, aircraft, telegraph and radiotelegraph services, canceled securities, alcoholic beverages in excess of the statutory strength and potent poisons were withdrawn from private circulation. Gold and silver coin and foreign currency according to Art. 24 of the Central Committee of the USSR could be the subject of transactions only in the manner and within the limits specified by special laws.

In the second book of the Civil Code of the USSR of 1922, devoted to property

law, the legislator's attention is paid, first of all, to ensuring the priority of state property. As is known, the Central Committee of the USSR in 1922 in Article 52 distinguished between property: a) state (nationalized and municipalized); b) cooperative; c) private. Land, subsoil, forests, water and public railways, their rolling stock and aircraft could be the exclusive property of the state. Items of private property by virtue of Art. 54 of the Central Committee of the USSR could be: non-nationalized buildings, commercial enterprises, industrial enterprises that have employees not exceeding the number provided by special laws; tools and means of production, money, securities and other valuables, including gold and silver coins and foreign currency; household items, household and personal consumption, goods that are not prohibited by law, and any property not withdrawn from private circulation. Enterprises in which the number of employees exceeded the statutory norm, the telegraph and radiotelegraph, as well as other buildings of state importance, could be the subject of private property only on the basis of a concession received from the government. Weapons and military ammunition, explosives, substances containing alcohol above the established strength, and potent poisons under the provisions of Article 56 of the Civil Code of the USSR may be in private possession only with the permission of the appropriate authorities.

In connection with the decisive and irreversible abolition of private land ownership in the Soviet civil legislation of the

period of the new economic policy, the question of the legal basis for building land naturally arose, so the Civil Code of the USSR paid considerable attention to the right to build land. chapter in the second book of the code. It is noteworthy that the Central Committee of the USSR did not regulate any other land rights, except the right to build, the rest of the legal relationship regarding the use of land belonged to the sphere of regulation of the Land Code of the USSR.

According to Art. 71 of the Central Committee of the USSR, contracts for the provision of urban development plots were concluded by municipal departments with cooperatives or other legal entities, as well as with individual citizens for up to 49 years for stone and up to 20 years for other buildings. Such a contract on the right to build, for fear of its invalidity, had to be concluded in a notarized manner. The contract on the right to build must specify: a) the name of the parties, b) the term of the contract, c) the exact definition of the plot provided for construction, d) the size in gold rubles and the terms of rent, e) the nature and size of buildings which developers undertake to build, e) the start of construction, g) the completion of construction, c) the conditions of maintenance of buildings in good condition, i) the conditions of insurance of buildings and their restoration in case of death, k) penalties in case of delay and other violations contract by the developer. The rights to use construction materials on the developer's site for construction and maintenance of buildings could belong to the developer within the limits specified in the contract, the developer also had the

right to use water on the site, as well as within its wells and streams.

Interestingly, the Soviet legislator, completely rejecting any private property rights and mortgages on land, allowed in Art. 79 of the Central Committee of the USSR to alienate or encumber the right to build. Contracts on alienation and pledge of building rights, for fear of their invalidity, were to be notarized with subsequent registration in the appropriate municipal department. In addition, in the event that the developer does not make due payments under the construction contract for more than one year, or other breach of obligations due to the penalty, the utility department may recover in court the right to build, and recovery is made by selling the right building by public auction. Upon transfer of the building right, as well as upon termination of the building right due to the expiration of the contract, all buildings were to be handed over by the developer in good condition to the utility department, which pays the developer the cost of buildings at the time of delivery. The cost of buildings was to be set by an appraisal commission consisting of representatives of the communal department and the workers 'and peasants' inspection; in case of disagreement of the developer with the appraisal commission, the developer was given the right to appeal to the people's court. The Civil Code of the USSR also provided for the right of pledge, its subject by virtue of Art. 87 of the Central Committee of the USSR could be any property not withdrawn from circulation, including debt claims and the right to build.

Based on a systematic analysis of the norms of the Central Committee of the USSR, which regulated binding relations, it is seen that as independent objects of civil law, the Soviet legislator also considered the right of claim and corporate (share) rights of members. According to Art. 124 of the Civil Code of the USSR transfer of the claim by the creditor to another person was allowed, when it does not contradict the law or contract or is not related to the creditor, the debtor should be notified of the transfer of the claim. Societies of various kinds, the creation of which was allowed by Chapter X of the Central Committee of the USSR in 1922, provided for property contributions (shares, units) of the founders of the society, which in some places could be independent objects of civil law.

The simple partnership provided for in Article 276 of the Civil Code of the Ukrainian SSR is a contractual obligation of two or more persons to combine their contributions and act together to achieve a common economic goal. According to Art. 293 of the Civil Code of the USSR, the creditor of one of the partners, who when applying for foreclosure on his share in the property did not require the liquidation of the company, was entitled to profits, but not to exercise any rights or obligations of the partner.

According to Article 295 of the Civil Code of the Ukrainian SSR, a general partnership was a partnership in which all members (comrades) trade or trade under a joint firm and are liable for the obligations of the partnership with all their property as joint and several debtors. The

peculiarity of this type of company was, first of all, the lack of a clearly defined amount of the participant's contribution to the company's capital, which did not allow to raise the question of whether such a participant has a certain property right in the company's capital. The Central Committee of the Ukrainian SSR did not provide for a mechanism for the creditor to recover the property rights of a member of a general partnership on his personal obligations not related to participation in the partnership.

A trust company provided for in Article 312 of the Civil Code of the Ukrainian SSR was a company established for joint trading or fishing under a joint firm, which consisted of one or more participants liable to the company's creditors with all their property (unlimited liability partners) and one or more participants whose liability is limited to their contributions to the company (depositors). In Art. 316 of the Civil Code of the USSR it was stipulated that the depositor is liable to third parties: a) deposit or property in the amount of the agreed contribution, when it is not made or made incompletely; b) incorrectly received profit.

Limited Liability Company under Art. 318 of the Central Committee of the USSR recognized a company, all members of which (comrades) trade or trade under a joint firm and for the obligations of the company are responsible not only contributions to the company, but also personal property in the same for all comrades multiple (eg yatiratnom, ten times) in relation to the amount of the contribution of each comrade. Limited liability compa-

nies are allowed to be established only in those sectors of the economy where they are expressly permitted by law (for example, electrification companies, responsible labor companies, etc.), or only with special permission in each case of authorized bodies of workers 'and peasants' government. the possibility of foreclosure on the share of a participant in the authorized capital of such a company was not directly regulated by the Central Committee of the USSR.

Thus, acquaintance with Chapter X of the Civil Code of the USSR, which regulated the activities of companies, indicates the possibility of foreclosure by the creditor on the share (share, contribution) of the debtor who is a member of a simple company or a depositor of the company on faith. This allows us to consider the property right of a member of the company to a share in the capital of the company as an independent object of civil law.

The most complex form of business partnership in the Civil Code of the USSR is a joint-stock (share) company, which according to Art. 322 of the Civil Code of the USSR was established under a special name or company with fixed capital, divided into a number of equal parts (shares) and for the obligations of which was responsible only for the property of the company. As a general rule, registered shares were to be issued, bearer shares were allowed only in cases when it was provided by the company's charter. Shares could not be divisible. If the shares belonged to several persons, the rights to the company could be exercised only by one person authorized to do so by the co-

owners of the shares. The Civil Code of the USSR allowed that previous registered receipts for contributions to shares may be transferred to others only with the consent of the board.

Registered shares and temporary certificates that replace them could be transferred by transfer inscriptions, unless otherwise provided in its charter. A person who acquired ownership of a share under a transfer inscription or for any other reason was obliged to declare his ownership of the share or a certificate to the board of the company to enter the name of the acquirer in the share register and present it. the board itself share or certificate with a transferable registered inscription or other written evidence of the transfer of ownership. In case of transfer of ownership of a share or certificate not on the transfer inscription, but on other grounds, the inscription on the transfer of the share or certificate in the name of the acquirer should have been made by the board of the company. Bearer shares were transferred to the new owner by transfer. The Company was not allowed to purchase its shares or temporary certificates on its own account, unless they were acquired by it to prevent losses in the recovery of the company's debtors or, where appropriate, to repay the shares.

Shareholder according to Art. 346 of the Civil Code of the USSR had the right to receive a dividend from the balance of net income, which is formed by deducting from it established by law or statute or by resolution of the general meeting of deductions in the amount determined by the statute or general meeting of share-

holders. Each share gave its owner the right to participate in the general meeting and the right to vote. Shareholders exercised the right to vote in proportion to the number of shares they own. Therefore, the shares endowed their owner with both property rights to receive part of the company's net profit and a personal non-property right to participate in the management of the company's affairs.

In regulating inheritance relations, the Civil Code of the USSR of 1922 continued to maintain significant restrictions on the inheritance rights of citizens. According to Article 416 of the Central Committee of the USSR, inheritance was allowed by law and by will within the total value of the hereditary property not more than 10,000 gold rubles, less all debts of the deceased. At the same time, such restrictions were not applicable to rights arising from agreements concluded by state bodies with individuals (lease, concession, construction, etc.) and inherited by law and by will within the terms specified in these agreements. With the adoption of the Decree of the RSFSR SNK «On the Establishment of State Savings Banks» of December 22, 1922, as an exception to the general rule of inheritance by will, the depositor was given the opportunity to bequeath any amount of deposit to any person, not limited to legal heirs. Resolution of the CEC and SNC of the USSR «On the abolition of the maximum inheritance and gift» of January 29, 1926 from May 1, 1926 were subject to the abolition of restrictions on the marginal value of property that could be in-

herited. Such changes, according to VV Vasilchenko, were due to the need to continue the existence of industrial enterprises after the death of their owners [12, p.55].

Copyright and invention, despite its formal recognition by the Soviet authorities in the Resolution of the All-Ukrainian Central Executive Committee of July 26, 1922 «On basic private property rights recognized by the USSR, protected by its laws and protected by the courts of the USSR» was not regulated by the Civil Code of the USSR in 1922 for a long time there was no proper legislative regulation. Only on January 30, 1925, the CEC and SNC of the USSR adopted a resolution «On the Fundamentals of Copyright.» The peculiarity of this document was the possibility of compulsory redemption of copyright to any work by the decision of the Government of the USSR, as a temporary measure, which was practically not used. All authors were granted the exclusive right to the works created by them, which was valid for 25 years from the date of the first publication or the first public performance of the work. The transfer of copyright to the heirs for 15 years after the author's death was envisaged. The use of works was allowed only on the basis of agreements with authors, the terms of which were regulated by law. The list of grounds for free use of works was quite wide [13].

Resolution of the SNC of the USSR from 08.12.1925 «On royalties for public performance of dramatic and musical works» provided that the amount of royalties for public performance of dramatic,

musical, musical-dramatic, choreographic works and pantomime, as well as the terms and procedure for its payment were set with the consent of the author with the administration of theater companies and entertainment organizers [14].

According to the instruction of the People's Commissariat of Education of the USSR of April 19, 1926 «On the procedure for payment of royalties for public performance of dramatic and musical works» it was stipulated that all theatrical posters, advertisements, programs, etc. issued by theatrical enterprises and other institutions or persons if the works are original – the author's name; works are translated, except for the author's surname – the translator's surname; works reworked or staged, in addition to the author's name – the name of the author of the staging.

To control the performance in theaters and other entertainment establishments of a work of one or another author by theatrical and entertainment establishments of the People's Commissariat of Education of the USSR not further than the fourth row of the ground floor was allocated a free place as «author's» – for the author or his representative. The administration of the theater and entertainment institution was obliged at the request of the author or his representative to issue them the program of the evening, performance, concert and cash report on the fee for the performance, concert, etc. [15].

The issue of copyright was finally resolved by the Soviet authorities in Ukraine only with the adoption of the Resolution

of the CEC and SNC of the USSR of 06.02.1929 «On Copyright», which established that copyright in published and unpublished works in the USSR or other union republics was recognized as authors and their successors, regardless of their citizenship. Copyright in a work published or in another objective form abroad was recognized only when there was a special agreement between the USSR and the state concerned and within the limits established by such an agreement. The author – a citizen of the USSR and his heirs in relation to the work, which was published or was in another objective form in a foreign country, had the right to copyright protection in the USSR [16].

Among the works protected by copyright, the Resolution «On Copyright», in particular, included: oral works (speeches, lectures, reports); written works (books, articles, collections); translations; dramatic and musical-dramatic works; works of choreography and pantomime, the staging of which were instructions, set out in writing or otherwise; cinematic scripts, cinematic productions; musical works with or without text (including musical works to accompany films); drawings, illustrations, works of painting, sculpture, architecture and graphic art, maps; plans, sketches and plastic works relating to science, technology or staging for a dramatic or musical-dramatic work; movies; photographic works or works made in methods similar to photography [16].

Summarizing the above material, we can conclude that the introduction of a new economic policy in the USSR gave

impetus to the resumption of private initiative and the development of civil law. The resolution of the All-Ukrainian Central Executive Committee of July 26, 1922 «On basic private property rights recognized by the USSR, protected by its laws and protected by the courts of the USSR» became a guideline for further development of civil law, especially the future Civil Code of the USSR in 1922. The enshrinement of these rights in the code was accompanied by significant restrictions on the list of objects of civil rights that were withdrawn from civil circulation and were under the close control of the Soviet government. In connection with the abolition of private ownership of land, the Central Committee of the USSR pays considerable attention to the right to build a land plot, which was provided on the basis of a contract for up to 49 years and could be alienated by the developer for the benefit of third parties. Significant restrictions in the first years of the Civil Code of the USSR continued to be maintained in relation to the amount of hereditary mass, its maximum size should not exceed 10,000 rubles.

Systematic analysis of the norms of civil law of the period of the new economic policy allows to refer to the objects of civil relations of that period, which were in free circulation, the following: non-nationalized buildings, trade enterprises, industrial enterprises with employees not exceeding the number provided by special laws; tools and means of production, money, securities and other valuables, including gold and silver coins

and foreign currency; household items, household and personal consumption, goods that are not prohibited by law, other property not withdrawn from private circulation; hereditary property worth not more than 10,000 rubles; the right of claim; the right to a share (share) in the capital of the company; building right and pledge right; Copyright.

REFERENCES:

1. Vasyliiev I.O. Restoration of joint-stock enterprise in UkrSSR during the new economic policy // Yurydychnyi naukoviy elektronnyi zhurnal. – 2017. – #6. – P.20-24
2. Dekretyi Sovetskoy vlasti. – T.I. M., Gos. izd-vo polit. literatury, 1957. – 626 c.
3. Kasyanenko V.I. NEP i aktsionernoe predprinimatelstvo v SSSR / V.I. Kasyanenko. – M.: Znanie, 1991. – 64 s.
4. O vospreschenii chastnyih kino- i fotos'emok ulichnyih sobytii, manifestatsiy i proch.: Postanovlenie Vseukrainskogo Kino-komiteta ot 02.04.1919 // Sobranie uzakoneniy i rasporyazheniy Raboche-krestyanskogo pravitelstva Ukrainyi. – 1919. – #34. – St.393.
5. Ob otmene nasledovaniya: Dekret SNK Ukrainyi ot 11.03.1919 // Sobranie uzakoneniy i rasporyazheniy Raboche-krestyanskogo pravitelstva Ukrainyi. – 1919. – #24. – St.268.
6. Ob otmene nasledovaniya (dopolnenie k st. 268): Dekret SNK Ukrainyi ot 21.03.1919 // Sobranie uzakoneniy i rasporyazheniy Raboche-krestyanskogo pravitelstva Ukrainyi. – 1919. – #32. – St.348.
7. O pokupke dlya gosudarstvennyih muzeev u chastnyih lits muzeynyih tsennostey: Dekret SNK Ukrainyi ot 11.03.1921 // Sobranie uzakoneniy i rasporyazheniy Raboche-krestyanskogo pravitelstva Ukrainyi. – 1921. – #4. – St.126
8. Obschie ekonomicheskie i yuridicheskie usloviya kontsessiy: Dekret SNK ot

- 23 noyabrya 1920 g. // SU RSFSR. – 1920. – # 91. – S. 484–485.
9. Zbirnyk uzakonen ta rozporiadzhen robitnycho-selianskoho uriadu Ukrainy za 1919-1920 rr. – Kharkov: Pravytelstvennaia typohrafiia. Kontorskaia ulytsa № 21-23, 1921. – 790 s.
 10. Pro osnovni pryvatni maietkovi prava, shcho vyznaiutsia USRR, okhoroniaiutsia yii zakonamy i zakhyshchaiutsia sudamy USRR: Postanova VUTsVK vid 26 lypnia 1922 r. // Zbirnyk postanov ta rozporiadzhen robitnyche-selianskoho uriadu Ukrainy. – 1922. – №31. – St.492.
 11. O vvedenii v deystvie Grazhdanskogo Kodeksa USSR: Postanovlenie VUTsVK ot 16.12.1922 // Sobranie uzakoneniy i rasporyazheniy Raboche-krestyanskogo pravitelstva Ukrainy. – 1922. – #55. – St.780.
 12. Vasylichenko V.V. Formuvannia spadkovoho prava v period stanovlennia radianskoi derzhavnosti v Ukraini (1922-1937) // Naukovi visnyk Yurydychnoi akademii Mifnisterstva vnutrishnikh sprav. – 2003. – №11. – S. 50-57.
 13. Ob osnovah avtorskogo prava: Postanvlenie TsIK i SNK SSSR ot 30.01.1925 // SZ SSSR. – 1925. – #7. – St.67.
 14. Pro avtorskyi honorar za pryliudne vykonannia dramatychnykh i muzychnykh tvoriv: Postanova RNK USRR vid 08.12.1925 // Zbirnyk uzakonen ta rozporiadzhen Robitnycho-selianskoho uriadu Ukrainy. – 1925. – №100. – St.550.
 15. Pro poriadok vyplaty avtorskoho honoraru za pryliudne vykonannia dramatychnykh i muzychnykh tvoriv: Instruktsiia Narkomosvity USRR vid 19.04.1926 // Zbirnyk uzakonen ta rozporiadzhen Robitnycho-selianskoho uriadu Ukrainy. – 1926. – Viddil druhyi. – №11. – St.37.
 16. Pro avtorske pravo: Postanova TsVK i RNK USRR vid 06.02.1929 // Zb. Uz. USRR. – 1929. – №27. – St.55.